

**15. YILA GİRERKEN:
DÜNDEN BUGÜNE DİSA
TANITIM RAPORU**

15. YILA GİRERKEN: DÜNDEN BUGÜNE DİSA TANITIM RAPORU

DİSA YAYINLARI

Redaksiyon: Büşra Yentürk

Tasarım: Semiha Yıldız

Basım Tarihi: 2024

Baskı: 5N Reklam

Copyright © Eylül 2024

Bu Yayının tüm hakları saklıdır. Yayının hiçbir bölümü Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nün izni olmadan çoğaltılamaz.

“Bu rapor, Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'ne aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

Avrupa
Birliği **sivil
düşün**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

DİSA'YI TANIYALIM

FAALİYETLERİMİZ

GEÇMİŞTEKİ BAZI DESTEKÇİLERİMİZ VE PARTNERLERİMİZ (2010-2024)

AĞLARIMIZ

YAYINLARIMIZ

POLİTİKA BELGELERİMİZ

YAKIN GELECEKTE DİSA NELERİ HEDEFLİYOR?

EK – 1: DİSA TÜZÜĞÜ

DİSA'YI TANIYALIM

DİSA KİMDİR?

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA), siyaseten bağımsız ve çoğulcu bir araştırma enstitüsü olarak 8 Mart 2010 tarihinde Diyarbakır'da kurulmuştur. Enstitümüz, Türkiye'deki sosyal, siyasal ve kültürel meseleleri tarafsız ve derinlemesine ele almayı amaçlayan çalışmalar yürütmektedir. Bu bağlamda, DİSA, toplumsal barışa ve demokrasiye katkıda bulunacak analizler ve politikalar geliştirmek üzere araştırmalar gerçekleştiren, bu araştırmaları toplumun geniş kesimleriyle paylaşmayı hedefleyen bir merkez işlevi görmektedir.

DİSA, çalışmalarını dört temel araştırma programı kapsamında yürütmektedir:

- 1- Adalet ve Barış İnşası Araştırma Programı
- 2- Anadili ve Pedagoji Araştırma Programı
- 3- Sürdürülebilir Yaşam ve Mekân Araştırma Programı
- 4- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Araştırma Programı

Mevzubahis programlar, farklı toplumsal ve siyasal konulara odaklanarak, alanında uzman araştırmacılar için bir bilgi ve iş birliği platformu sunmaktadır. DİSA, bu programlar aracılığıyla sosyal bilimler alanındaki bilgi birikimini artırmayı, yerel ve ulusal düzeydeki aktörlerle etkileşimi güçlendirmeyi ve politikaların oluşumuna doğrudan katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Araştırma programlarımız, sahadan elde edilen veriler ve bilimsel analizler ışığında, geleceğe yönelik demokrasi ve insan hakları temelli gündemlerin oluşmasına katkı sağlamaktadır. DİSA, toplumsal sorunları anlamak ve çözüm önerileri geliştirmek adına, yerel ve uluslararası düzeyde birçok aktörle iş birliği yaparak, geniş bir perspektiften sosyal bilimsel araştırmalar yürütmektedir.

DİSA, araştırma bulgularını, sonuçlarını ve analizlerini raporlar, makaleler ve kitaplar aracılığıyla yayınlarak geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmayı hedeflemektedir. Ayrıca, enstitümüz, toplumsal duyarlılığı artırmak, entelektüel tartışma ortamını güçlendirmek ve farklı görüşlerin dile getirilmesini sağlamak amacıyla konferans, sempozyum, panel, çalıştay

ve atölye çalışmaları düzenlemektedir. Bu etkinlikler, DİSA'nın toplumsal diyalog ve bilgi paylaşımına verdiği önemin bir yansımasıdır.

DİSA'nın temel misyonlarından biri, Türkiye'deki farklı kimlik, inanç, dil ve kültürlerin barış içinde bir arada var olabilmesini mümkün kılacak eşitlikçi toplumsal duyarlılığın artırılmasıdır. Bu doğrultuda, DİSA, farklı toplumsal kesimler arasında diyalogun güçlenmesini teşvik ederken, toplumsal barışı destekleyecek politikaların oluşturulmasına da katkıda bulunmaktadır.

DİSA, sosyal bilimler alanında yaptığı çalışmalarla sadece Türkiye'deki toplumsal ve siyasal gelişmelere ışık tutmakla kalmamakta, aynı zamanda bölgesel ve uluslararası alanda da önemli bir referans noktası olmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, enstitü, uluslararası iş birliklerine açık olup, küresel sorunlara dair de araştırmalar yaparak, Türkiye'nin dünya ile entegre olmasına katkı sağlamaktadır.

Enstitümüz, toplumsal barışı ve adaleti önceleyen çalışmalar yaparak, demokratik bir toplumun inşasına katkı sunmayı temel ilke olarak benimsemektedir. DİSA, bu hedeflere ulaşmak için, bağımsız ve çoğulcu bir perspektifle, her zaman bilimin rehberliğinde, tarafsız ve nesnel araştırmalar yapmaya devam edecektir.

VİZYONU

DİSA, başta Kürt Meselesi olmak üzere, Diyarbakır, Bölge ve Türkiye'nin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunlarına yönelik alanlarda araştırmacılar için bir merkez işlevi görmeyi, kamusal yarar doğrultusunda araştırmalar yaparak geleceğe yönelik politikaların oluşturulmasına birinci elden, nesnel ve saha çalışmasına dayalı bilgi temelinde katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

GELECEK TAHAYYÜLÜ

DİSA, farklılıkların barış içinde bir arada var olmasını mümkün kılan eşitlikçi ve özgürlükçü bir toplum tahayyül eder. Bağımsız, çoğulcu, üretken ve güvenilir bir kurum olarak eleştirel bilgi üretimi ve savunusu yoluyla toplumsal gelişmeye katkı sunan etkin bir araştırma enstitüsü olmayı arzular.

İLKE VE DEĞERLERİ

DİSA, tüm faaliyetleri aşağıdaki ilke ve değerler çerçevesinde yürütür:

- **Kamu Yararını Esas Alma:** DİSA, toplumun genel yararını gözetir ve faaliyetlerini bu doğrultuda planlar, yürütür.
- **Siyaseten Bağımsızlık:** Siyasi bağlantılardan bağımsız bir şekilde çalışır, tarafsızlığını korur.
- **Çoğulculuk:** Farklı görüşlere ve perspektiflere açık olur ve çeşitliliği teşvik eder.
- **Eşitlikçilik:** Cinsiyet, dil, din, renk, yaş, cinsel yönelim veya diğer ayrımcılık unsurlarına dayalı her türlü ayrımcılığa karşı çıkar.
- **Özgürlükçü:** Bireylerin ifade özgürlüğünü ve düşünce özgürlüğünü korur, sansür ve baskılara karşı durur.
- **Farklılıkların Barış İçinde Bir Arada Var Olmasını Destekleme:** Kültürel ve etnik farklılıkları zenginlik olarak görür, bu farklılıkların barış içinde bir arada var olmasını teşvik eder.
- **Farklılıklar Arası Diyalog ve Müzakereyi Esas Alma:** Anlaşmazlıkların çözümünde diyalog ve müzakere yolunu benimser.
- **Kurumsal Açıklık ve Sürekli Gelişimi Benimseme:** İç ve dış paydaşlarına karşı şeffaf ve hesap verebilir bir kurum olmayı amaçlar, sürekli öğrenmeyi ve gelişmeyi teşvik eder.

2024 – 2025 STRATEJİK AMAÇ VE HEDEFLERİ

Stratejik Amaç 1: Eleştirel bilgi üretimi ve kamu yararı odaklı savunuculuk faaliyetleriyle anadil ve eğitim pedagojisi alanında toplumsal sorunların çözümüne yönelik genel kamunun yanı sıra sivil toplum aktörleri ve siyasi karar alıcıların farkındalığını artırmak.

- **Stratejik Hedef 1.1:** Anadilin sosyalleşme evresinde ve örgün eğitim süreçlerinde kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar ile dil ve eğitim politikalarını ele alan araştırmalar yaparak anadili temelli, çokdilli ve çokkültürlü eğitime dair model önerileri geliştirmek.
- **Stratejik Hedef 1.2:** Tek dillilik politikalarının yarattığı sorunlara; anadilinin kuşaklar arası değişimi ile linguistik sınırlamaların toplumsal algı ve dışlanma ile ilişkisine; baskı altında kalmış dillerin canlılığını koruyan toplumsal dinamiklere yönelik araştırmalar yapmak, bilgi temelli politika önerileriyle toplumsal farkındalığın artmasına, çokdilli ve çokkültürlü bir toplumsal yapının gelişimine katkı sunmak.
- **Stratejik Hedef 1.3:** Kürtçe sözlü çocuk edebiyatı ürünlerini ve oyunlarını yazılı, işitsel ve görsel eğitim kaynaklarına dönüştürmek.

- **Stratejik Hedef 1.4:** Toplumsal travma yaşayanlar başta olmak üzere tüm çocukların kültürel yaratıcılık potansiyelini geliştirmek.
- **Stratejik Hedef 1.5:** Eğitimcilerin eğitime dönük çalışmalar yoluyla eğitim kalitesinin geliştirilmesine katkı sunmak.

Stratejik Amaç 2: Eleştirel bilgi üretimi ve kamu yararı odaklı savunuculuk faaliyetleriyle adalet ve toplumsal barış inşasına yönelik genel kamunun yanı sıra sivil toplum aktörleri ve siyasi karar alıcıların farkındalığını artırmak.

- **Stratejik Hedef 2.1:** Adaletin bir hukuk düzenlemesi, barışın ise pazarlık sonucu ulaşılan bir asayiş durumuna indirgenmesinin uzun ve iniş-çıkışları olan bir barış inşasından farkını ortaya çıkaran araştırmaları, karşılaştırmalı analizleri ve tartışmaları yürütmek.
- **Stratejik Hedef 2.2:** Toplumsal cinsiyet eşitliğini savunmak üzere bu konuda farkındalık geliştirmek, ayrımcılık temelli eşitsizliğin dinamiklerini anlamak, eşitliğin sağlanmasında bireysel ve toplumsal uygulanabilir çözümleri tartışmak için bilgi üretmek.
- **Stratejik Hedef 2.3:** Mekânı bütün canlı ve cansız varlıklar için uygun kılan, ademi-merkeziyetçi ve dayanışmacı bir yerel ekonominin, doğal ve kültürel dokuya duyarlı, mekânı bir nesne olarak değil insan öznelliği ve pratiğini belirleyen bir fenomen olarak ele alan yerel siyasetin ve yerel politikaların gelişimine katkı sunmak.
- **Stratejik Hedef 2.4:** Diyarbakır ve çevresinde sivil toplum aktörleri arası diyalogu güçlendirmek, kamusal tartışma olanaklarını geliştirmek, kurumsal iş birliği ve ortaklıkların gelişimine katkı sunmak.

Stratejik Amaç 3: Başta Kürt meselesi olmak üzere, Diyarbakır, Bölge ve Türkiye'nin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunlarının çözümüne dönük çalışan araştırmacılar için bir araştırma merkezi olmak, bu alanda genç akademisyenleri desteklemek.

- **Stratejik Hedef 3.1:** DİSA'nın öncelikli çalışma alanlarında çalışan akademisyenlerle ilişkileri geliştirmek, akademik çalışmalarını desteklemek ve bu çalışmaların panel, söyleşi, atölye, sempozyum vb. araçlarla kamusal alanda görünürlüklerini artırmaya katkı sunmak.

- **Stratejik Hedef 3.2:** Anadil ve pedagoji ile adalet ve barış inşası alanları başta olmak üzere Kürt meselesi alanında çalışan genç akademisyenleri ve akademisyen adaylarını burs, staj, araştırma vb. araçlarla desteklemek.,
- **Stratejik Hedef 3.3:** DİSA'nın üye ağıının bir parçası akademisyenlerin sayısını ve oranını artırmak.

Stratejik Amaç 4: Kurumsal kapasiteyi genişletmek, etkili ve sürdürülebilir çözümler üretme becerilerini güçlendirmek ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirerek organizasyonel verimliliği ve etkiyi artırmak.

- **Stratejik Hedef 4.1:** Finansal sürdürülebilirliği geliştirmek, buna yönelik var olan ya da olası kurumsal kaynakların veri ve bilgisini tutmak, bu konuda kurumun güçlü ve zayıf yanları ile fırsatları ve tehditleri (SWOT) analiz etmek, aidat ve bağış yönetimi ile proje bazlı kaynak üretme kapasitesini geliştirmek.
- **Stratejik Hedef 4.2:** Kurumsal bilgi, veri ve belge yönetim kapasitesini artırmak, bu konuda dijital altyapıyı geliştirmek, kurumsal arşiv ve hafızanın oluşmasını sağlamak.
- **Stratejik Hedef 4.3:** Üyelerle ilişkileri geliştirmek, üyelerin kurumsal çalışmalara katılımını artırmak, var olan üyelerin katkılarını analiz etmek, potansiyel üye ve/veya gönüllüleri araştırmak ve yeni üyelerin katılımını sağlamak.
- **Stratejik Hedef 4.4:** Kurumsal çalışmaların görünürlüğünü artırmak, bu kapsamda dijital akademik platformlar, sosyal medya, web sitesi gibi alanların kullanımında etkinliği verimliliği artırmak, dijital veri üretimi konusunda kapasite geliştirmek, bu kapsamda bir kurumsal iletişim planı hazırlamak.
- **Stratejik Hedef 4.5:** Kurumsal öğrenme kapasitesini geliştirmek için kurumsal çalışmaların düzenli izlenmesini ve değerlendirilmesini sağlamak. Söz konusu izleme ve değerlendirmeyi projeler/faaliyetler bazında olduğu gibi, genel kurul periyodlarına bağlı olarak dönemsel olarak da yapmak.

FAALİYETLERİMİZ

ADALET VE BARIŞ İNŞASI ARAŞTIRMA PROGRAMI

Adalet ve Barış İnşası Araştırma Programı, dünyada çatışma çözümü ve barış inşası olarak tanımlanan çalışmaların bölge realitesi ışığında çözümlendiği bilgi ve veri üretimini içermektedir.

Program, adaletin bir hukuk düzenlemesi, barışın ise pazarlık sonucu ulaşılan bir asayiş durumuna indirgenmesinin uzun ve iniş-çıkışları olan bir barış inşasından farkını ortaya çıkaran araştırmaları, karşılaştırmalı analizleri ve tartışmaları yürütmektedir.

DİSA, program kapsamında, silah bırakma ve silahsızlanma, paramiliter ve paralel yapılar, sivil halkın korunması, çatışma sonrası ve topluluk temelli adalet, geçmişle yüzleşme ve hakikatleri açığa çıkarma, farklı ülkelerdeki geçiş, müzakere ve barış inşası süreçleri, bölgesel çatışma dinamiklerinin yerel süreçlere etkileri, arabuluculuk ve izleme mekanizmaları, kesintiye uğrayan süreçlerin analizi gibi alt araştırma ve tartışma alanlarında yapılan çalışmaları kamusallaştırmak için kitap, rapor, politika özetleri yayınlamakta ve panel, konferans, sempozyum, tartışma grupları, okuma grupları vb. araçlarla da bu çıktıları yaygınlaştırmaktadır.

▪ Örnek Çalışmalar/Faaliyetler

Barış Okulu (2020-2023-2024)

Barış Okulu, barış inşası ve çatışma çözümünün çok yönlü boyutlarını keşfetmek amacıyla tasarlanmış bir seminer dizisidir. 2020 yılında Friedrich Ebert Stiftung Türkiye Temsilciliği'nin destekleriyle başlayan okul, ilk senesinde "Barış Mekânları: Çatışma Çözümü ve Toplumsal

Barışın İnşasında STK'ların Rolü” temasına odaklanmış ve sivil toplum kuruluşlarının diyalog ve uzlaşmayı teşvik etmedeki kritik katkılarını vurgulamıştır. Yine Friedrich Ebert Stiftung Türkiye Temsilciliği'nin destekleriyle bu temel üzerine inşa edilen 2023 Barış Okulu ise “Çatışma Çözümü ve Barışın İnşasında Siyasi Aktörlerin Rolü” konusunu ele alarak siyasi partilerin ve figürlerin çatışmalardan etkilenen bölgelerde barışçıl sonuçları nasıl etkileyebileceğini ve şekillendirebileceğini araştırdı. Aktör temelli barış inşasının imkanlarını ve sınırlarını tartışmayı sürdüren 2024 Barış Okulu ise, “Çatışma Çözümü ve Barışın İnşasında Medyanın Rolü” konusunu ele alarak medyanın anlatıları şekillendirmedeki ve bölünmüş toplumlar arasında diyalogu teşvik etmedeki gücünü vurgulamıştır. Bu tematik incelemeler aracılığıyla Barış Okulu, katılımcıları kendi bağlamlarında sürdürülebilir barış çabalarına aktif olarak katkıda bulunmaları için gerekli bilgi ve araçlarla donatmayı amaçlamaktadır.

Anayasa Tartışmaları (2024)

2023 Cumhurbaşkanlığı ve Parlamento ve 2024 yerel seçimlerinin ardından, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un “Yeni Sivil Anayasa” yapma niyetlerini ifade etmeleriyle birlikte anayasa değişikliği önemli bir ivme kazandı. Bu tartışmanın bir parçası olarak Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA), Heinrich Böll Stiftung Türkiye Temsilciliği'nin destekleriyle, Mayıs 2024'te “Anayasa Tartışmaları” Konferansı düzenledi. Etkinlik, başta Kürt meselesi olmak üzere, Türkiye'deki farklı sesleri yansıtan çoğulcu ve demokratik bir anayasanın oluşturulması konusunda eleştirel diyalogu teşvik etmeyi amaçlamıştır.

Akademisyenler, uzmanlar, sivil toplum kuruluşları, siyasi temsilciler ve üniversite öğrencilerini bir araya getiren “Anayasa Tartışmaları” Konferansı, kutuplaşmış toplumlarda anayasacılık, anayasal meselelere sosyolojik bakış açıları ve anayasal çerçevede Kürt Meselesi gibi temel konuları ele aldı. Bu tartışmalar aracılığıyla katılımcılar, kapsayıcı, katılımcı ve tüm vatandaşların ihtiyaçlarına cevap veren bir anayasayı savunmak için gerekli bilgi ve araçlarla güçlendirilmiştir. “Anayasa Tartışmaları” etkinliği, DİSA'nın Türkiye'deki anayasa yapım sürecinin hem demokratik hem de ülkenin zengin kültürel ve sosyal çeşitliliğini temsil eder nitelikte olmasını sağlama konusundaki arzusunu temsil etmektedir.

Çatışma Çözümü ve Barış İnşası Dünya Deneyimleri Serisi (2020-2023-2024)

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA) 2020 yılında, Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin desteğiyle, Adalet ve Barışın İnşası

Araştırma Programı kapsamında “Çatışma Çözümü ve Barışın İnşası: Küresel Deneyimler Serisi” adlı bir araştırma dizisi başlattı. Proje, çatışma çözümü ve barış inşası alanındaki küresel deneyimler hakkında bilgi üretmeyi ve nihai olarak Kürt Meselesinin barışçıl ve demokratik çözümüne katkıda bulunmayı amaçlamıştır. DİSA, ayrıca, bu araştırma dizisi aracılığıyla sivil toplum aktörlerinin ve diğer ilgili paydaşların çeşitli küresel bağlamlardan elde edilen analizlere erişimini sağlamayı ve Türkiye’deki çatışmaları ele alma kapasitelerini artırmayı hedeflemiştir. Proje bununla birlikte, bu alandaki akademik araştırmaları teşvik etmeyi ve Türkiye’de çatışma çözümü ve toplumsal barış inşası çalışmalarını ilerletme arzusunda olan genç araştırmacıları desteklemeyi tasarlamıştır.

Seri kapsamında, Nepal, Sri Lanka, Guatemala, Kolombiya, Meksika, Ruanda, Kamboçya, Güney Sudan, Güney Afrika, Filipinler ve Endonezya’nın çatışma çözümü ve barış inşası deneyimleri araştırılmış ve bulgular, kamuoyuyla paylaşılmıştır.

ANADİLİ VE PEDAGOJİ ARAŞTIRMA PROGRAMI

Anadili ve Pedagoji Araştırma Programı, eğitimde anadilinin kullanılmamasından kaynaklanan sorunlar ile dil ve eğitim politikalarına dair araştırmalar yaparak anadili temelli, çokdilli eğitime dair model önerileri geliştirmektedir.

DİSA, program kapsamında, sosyalleşme evresinde ve örgün eğitim süreçlerinde anadilini geliştiremeyen çocuklar özelinde diller arası hiyerarşinin sonuçlarını ortaya koymakta ve çokdilli yaşamın pedagojik imkanlarını araştırmaktadır.

Anadilinin kuşaklar arası değişimi, linguistik sınırlamaların toplumsal algı ve dışlanma ile ilişkisi, sözlü çocuk edebiyatı ürünlerinin ve oyunların eğitim kaynaklarına dönüştürülmesi, çokdilli ve çokkültürlü eğitim modelleri, toplumsal travma yaşamış çocuklarda kültürel yaratıcılık potansiyelinin teşvik edilmesi ve eğitimci eğitimi konuları bu araştırma programının öğeleridir.

▪ Örnek Çalışmalar/Faaliyetler

Kürdoloji Seminerleri (2024)

DİSA, Kürt dili ve kültürünü akademik mecrada güçlendirmeye yönelik süregelen stratejisinin bir parçası olarak “Kürdoloji Seminerleri” dizisini başlattı. Her ay düzenlenen bu seminerler, Kürtçe’nin farklı lehçelerinde uzmanlığı olan araştırmacıları ve uzmanları misafir etmektedir. Bu serinin amacı, Kürt dili, tarihi ve kültürü üzerine derinlemesine tartışmalar için bilimsel bir platform sağlamıştır. DİSA, bu seminerler aracılığıyla, entelektüel tartışma ve bilgi paylaşımı için bir alan sunarak Kürt çalışmalarının korunmasına ve geliştirilmesine katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Bu dizi, Kürt dilinin akademik olarak araştırılmasını desteklemekle kalmamış; aynı zamanda çeşitli alanlardaki pratik uygulamalarına katkı sağlamıştır. Seminerler, aynı zamanda, akademisyenler ve katılımcılar arasında düzenli diyalogu teşvik ederek Kürtçe’nin dilsel ve kültürel mirasının görünürlüğünü artırmayı da hedeflemiştir.

Okul Öncesi Eğitim Pedagojisi Araştırması (2015-2019)

DİSA’nın 2015’ten sonra yayımladığı resimli çocuk kitaplarından oluşan 21 kitaplık *Seta Gulgulîskên Zarokan* (Neşeli Çocuklar Seti) zaman içerisinde birçok okul öncesi eğitim kurumunda değerli bir eğitim kaynağı haline geldi. Bu yayın, özellikle Kürtçe erken çocukluk eğitimi materyalleri konusunda önemli bir boşluğu doldurdu. Ancak sözlü kültür ürünlerinin anadil temelli, çokdilli okul öncesi eğitime entegrasyonu, derinlemesine çalışma gerektiren karmaşık bir konu olmaya devam etmiştir. Projenin temel sorusu şuydu: “Sözlü kültür ürünlerinden türetilen eğitim materyalleri, çocukların dil gelişimini desteklemek için nasıl etkili bir şekilde kullanılabilir?”

Bu soruya yanıt olarak 2018’de DİSA, Eğitim Pedagojisi Araştırma projesini başlattı. Proje sadece bu soruyu araştırmayı değil, aynı zamanda Temmuz 2015’te barış sürecinin askıya alınmasından ve devam eden çatışmalardan etkilenen çocuklara psikososyal destek sağlamayı da amaçlamıştır. Bu gayeyle, okul öncesi eğitimciler, psikolojik danışmanlar ve sosyal hizmet uzmanları için sertifikalı bir eğitim programı geliştirildi. Araştırma projesi, *Seta Gulgulîskên Zarokan*’ın (Neşeli Çocuklar Seti) etkili kullanımı için bir eğitmen kılavuzunun geliştirilmesinin yanı sıra, çatışmanın etkisini dikkate alarak Kürt şehirlerinde alternatif okul öncesi, anadil temelli çokdilli eğitim modelleri üzerine tartışmaları da kapsamıştır.

Eğitimde Anadili ve Çiftkillilik ile İlgili Farkındalığı Artırma (2012)

“Eğitimde Anadili ve Çiftkillilik ile İlgili Farkındalığı Artırma” Projesi, DİSA tarafından yürütülen ve eğitimde anadil ve iki dilliliğin önemi konusunda farkındalık yaratmayı amaçlayan bir girişimdi. Hollanda Büyükelçiliği Matra Fonu tarafından desteklenen proje, anadil temelli eğitimin sosyal eşitsizliklerin giderilmesinde ve sosyal, kültürel ve siyasi hayata katılımın

artırılmasında nasıl hayati bir rol oynayabileceğini vurgulayarak, eğitim ve anadil arasındaki önemli ilişkiyi keşfetmeyi amaçlamıştır. Bu projenin bir parçası olarak DİSA, her biri bu konularda değerli analizler ve bilgiler sağlayan altı broşürlük bir seri yayınlamıştır. Proje aynı zamanda bu bulguları daha geniş bir kitleye yaymaya ve eğitimde dilsel çeşitliliğin öneminin daha iyi anlaşılmasını sağlamaya odaklanmıştır. DİSA bu girişimle, eğitim ve dil hakları konusunda süregelen tartışmalara katkıda bulunmayı, kapsayıcı ve eşitlikçi eğitim uygulamalarını teşvik etmeyi amaçlamıştır.

Dil Yarası (2010-2021)

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA), ilk büyük projesini Ekim 2010'da "Dil Yarası" adlı kitabını yayınlamasıyla başlattı. Vahap Coşkun, Nesrin Uçarlar ve Şerif Derince tarafından kaleme alınan bu çalışma, Kürtçe'nin eğitim sistemine dahil edilmesine odaklanarak Türkiye'de anadil eğitimi söylemini geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma, ayrıca, Kürtçe konuşanların karşılaştığı tarihsel ve süregelen zorlukları ele alarak Türkiye'de çokdilli bir eğitim çerçevesinin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemiştir.

2021 yılında DİSA, "Dil Yarası"nın ana temalarını daha geniş bir tarihsel bağlamda ele alan bir webinar düzenleyerek bu projeyi genişletti. Dünya Anadil Günü ile bağlantılı olarak düzenlenen bu etkinlik, kitabın yazarları Vahap Coşkun ve Nesrin Uçarlar ile Mesut Yeğen'i bir araya getirerek Kürt dili meselesinin gelişimini ve kitabın yayınlanmasından sonra değişen/dönüşen eğitim politikalarını tartışmaya açtı. Webinar, aynı zamanda, Kürtçe dil hakları ve çokdilli eğitim konusundaki tartışmaları canlı tutmayı amaçlayan "DİSA Çalışmaları Serisi"nin ilk etkinliği oldu. Bu tartışmalar aracılığıyla DİSA, toplumsal eşitsizlikleri ele almanın ve kültürel korumayı teşvik etmenin bir aracı olarak anadil eğitiminin önemi konusunda farkındalık ve anlayışı teşvik etmeyi tasarlamıştır.

DİSA misyonunun temel taşlarından biri olmaya devam eden bu proje, anadilde/çokdilli eğitimin ve Kürtçe özelinde dil hakları savunuculuğunun enstitü faaliyetlerinin merkezi bir odağı olarak kalmasını sağlamaktadır.

SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM VE MEKAN ARAŞTIRMA PROGRAMI

Sürdürülebilir Yaşam ve Mekan Araştırma Programı, mekanı bütün canlı ve cansız varlıklar için uygun kılan, ademi-merkeziyetçi ve dayanışmacı bir yerel ekonominin, doğal ve kültürel dokuya duyarlı, mekanı bir nesne olarak değil insan öznelliği ve pratiğini belirleyen bir fenomen olarak ele alan mekan politikalarının imkanları üzerine odaklanan bir programdır.

Program bölgede ekonomik gelişmeyi toplumsal ve ekolojik sonuçlarından kopuk ele alan merkeziyetçi, bürokratik bakışla yatırım ve kentleşme politikalarının sorunları büyüttüğü gerçeğinden yola çıkarak farklı araştırmalar yürütmek ve bu araştırmaların sonuçlarını tartışmak hedefi ile tasarlanmıştır.

Kent ve barınma politikalarında katılım, özerk yerel idare, mekan canlı ve cansızlar için bir müşterek alan olarak gören, kent hakkı çerçevesinde kentsel müşterekleri toplumsal ve ekolojik fayda çerçevesinde savunan, barış ekonomisi, özerklik ve merkezi kaynak dağılımı, katılımcı bölgesel ekonomi ve yeşil kentleşme örnekleri, kooperatif sosyal dayanışma ağı ekonomileri, yakın-yerellik tarımı, mekan-ekoloji ilişkisinin iktisadi, yoksullukla mücadele politikaları bu programın Diyarbakır ve çevresine özgü araştırma alt-başlıklarıdır.

▪ Örnek Çalışmalar/Faaliyetler

Kayyım Uygulamasını Çerçeveye Almak (2021)

Bu proje, Türkiye'de merkezileşmenin tarihsel ve sosyo-politik boyutlarını, özellikle son dönemde belediyelere yapılan kayyım atamaları ışığında incelemeyi amaçlamıştır. 2016 yılından bu yana, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin kurulması ve olağanüstü hal (OHAL) uygulamalarıyla birlikte merkezi idare gücünün aşırı bir biçimde tahkim edildiği, bütün idari sistemin tek bir merkezden yönetildiği, öncesinde kısmi de olsa özerk bir yapıya sahip kurumların merkezî işleyişe dahil edildiği bir süreç yaşanmıştır. Proje, bu artan merkezileşmenin yerel yönetişimi nasıl etkilediğini araştırmayı ve bu değişikliklerin daha geniş etkilerini anlamayı amaçlamıştır. Proje, Osmanlı döneminden günümüze merkezileşmenin tarihsel gelişimini inceleyerek, merkezi ve yerel yönetimler arasındaki ilişkinin kapsamlı bir analizini sunmuştur. Ayrıca, kayyım atamalarının yönetim reformlarına daha geniş bağlamda nasıl uyduğunu ve yerel özerklik ve demokratik uygulamalar üzerindeki etkilerini de ele alınmıştır. Bu analiz sayesinde proje, Türkiye'nin yönetim yapısındaki değişimlerin ve bunların siyasi ve idari dinamikler üzerindeki etkilerinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmuştur.

Yerel Kalkınma Politikalarında Farklı Perspektifler: Turizm Odaklı Kalkınma ve Dicle Vadisi Örneği – Yuvarlak Masa Toplantısı (2018)

2018'de DİSA ve Helsinki Yurttaşlar Derneği, 'Türkiye'de Sivil Toplumun Gelişimi ve Sivil Toplum-Kamu Sektörü Diyalogunu Güçlendirilme' başlıklı proje kapsamında “Yerel Kalkınma Politikalarında Farklı Perspektifler: Turizm Odaklı Kalkınma ve Dicle Vadisi Örneği” konulu bir yuvarlak masa toplantısı düzenledi.

Proje kapsamında düzenlenen toplantılarda, bölgesel politika açısından önem taşıyan somut konuların tespit edilmesi ve bu konuların yerel katılım perspektifinden ele alınması hedeflenmiştir. Vatandaşların yaşamlarını etkileyen politikaların belirlenmesinde söz sahibi olmalarını ve siyasal katılımlarını güçlendirmeyi amaçlayan bu proje kapsamında pilot olarak seçilen yedi İBBS-1 bölgesinde benzer toplantılar düzenlenmiştir (bkz. Ek 1).

Yuvarlak masa toplantısında, Diyarbakır'ın da içinde bulunduğu TRC2 bölgesindeki (Diyarbakır ve Urfa) turizm odaklı kalkınma politikaları Dicle Vadisi örneği bağlamında ele alınmıştır. Kamu kurumları, sivil toplum örgütleri ve üniversitelerden temsilcilerin katılım sağladığı toplantıda, Dicle Vadisi'ne ilişkin farklı perspektifler ve kamu politikalarının oluşturulmasında/uygulanmasında yurttaş katılım mekanizmaları üzerine tartışmalar yapılmıştır.

Suriçi'ni Ev Mekanı Üzerinden Düşünmek (2018)

“Suriçi'ni Ev Mekânı Üzerinden Düşünmek” başlıklı araştırma projesi, DİSA tarafından, Chrest Vakfı ve Heinrich Böll Vakfı Türkiye Temsilciliği'nin desteğiyle yürütüldü. Çalışma, yerinden edilmenin Sur sakinleri üzerindeki etkisini; mülk, anı ve mahremiyet kaybının yanı sıra dayanışma kültürü ve mekânlarının dönüşümüne odaklanarak incelemiştir.

Araştırma, özel ve kamusal alanlar arasındaki sınırların sadece ekonomik olarak değil, aynı zamanda etnik olarak da nasıl tanımlandığını analiz etmiş ve kamusal alan dinamiklerinin özel evleri nasıl etkileyebileceğini göstermiştir.

Çalışma, ayrıca, bir grup insanı yerinden etme eyleminin ırksallaştırma, kriminalize etme, yoksullaştırma ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi süreçleri içerdiğini ve hem kişisel hem de toplumsal alanların dönüşümüne yol açtığını savunmaktadır. Sur sakinlerinin, dayanışma ve hafıza yoluyla evlerini çeşitli tarihsel ve coğrafi pratiklerle yeniden inşa ettiğini vurgulayan araştırma, konutun ontolojik önemine dair değerli bulgular sunmaktadır.

Kentsel Planlama ve Katılım Politikaları Sempozyumu (2016)

2016'da DİSA tarafından organize edilen “Kentsel Planlama ve Katılım Politikaları” Sempozyumu, çevre ve bölge planlamacıları, mimarlar, kent sosyologları, yerel mahalle liderleri, yerel yönetim uzmanları ve akademisyenlerden oluşan 47 katılımcıyı bir araya getirdi. Etkinlik, kentsel miras, kimlik ve sürdürülebilir yaşamla ilgili kritik soruları ele almıştır.

Kentsel katılım ve kimlik; şehir planlamasında kaynak kullanımı ve koruma; Diyarbakır'ın stratejik planlamasında katılımcı süreçler; kentsel alanlarda sosyal katılım; yerel demokrasi ve katılım modelleri gibi önemli temalar sempozyum boyunca tartışmaya açılmıştır. Sempozyum, kentsel planlama ve sosyal katılım konularındaki farklı bakış açılarını ortaya koymuştur.

TOPLUMSAL CİNSİYET ARAŞTIRMA PROGRAMI

Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Araştırma Programı, toplumsal cinsiyet eşitliğini savunmak üzere bu konuda farkındalık geliştirmek, ayrımcılık temelli eşitsizliğin dinamiklerini anlamak, eşitliğin sağlanmasında bireysel ve toplumsal uygulanabilir çözümleri tartışmak için bilgi üretmeyi hedef almaktadır.

Farklı sosyo-ekonomik arka plandan kadınların toplumsal cinsiyet meselesine yaklaşımı, ayrımcılıkla mücadele yöntemleri ve kamusal varoluş biçimleri, cinsiyetlilik-kadın(sı)lık-erkek(si)lik tartışmaları, kadın/feminist hareketlerin ittifak ve dayanışma politikaları ile LGBTİ+ kapsayıcılığı araştırma alanları arasında yer almaktadır.

▪ Örnek Çalışmalar/Faaliyetler

Eleştirel Erkeklik Okumaları Serisi (2021)

DİSA, 2021 yılında, Heinrich Böll Vakfı Türkiye Temsilciliği ve Norwegian Helsinki Committee'nin destekleriyle, Kürt toplumunda ve daha geniş sosyo-politik dinamikler bağlamında geleneksel erkeklik kavramlarını keşfetmeyi ve yapıbozuma uğratmayı amaçlayan "Eleştirel Erkeklik Okumaları" başlıklı bir tartışma dizisini başlattı. Bu seri, egemen eril ideallerin toplumsal cinsiyet ilişkilerini nasıl şekillendirdiğini, eşitsizlikleri nasıl sürdürdüğünü ve hem kişisel hem de kolektif kimlikleri nasıl etkilediğini eleştirel bir şekilde incelemek için akademisyenleri, aktivistleri ve toplum liderlerini bir araya getirmiştir. Güçlülüğün, ayrıcalıklılığın ve erkekliğin milliyetçilik, şiddet ve kültürel normlar gibi temalarla kesişimini ele alan seri, toplumsal cinsiyet dinamiklerinin daha incelikli bir şekilde anlaşılmasına katkı sunmayı hedeflemiştir. Ayrıca, geleneksel erkekliğe meydan okumak ve yeniden düşünmek, bölgede devam eden toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesine katkıda bulunan daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir söylemi teşvik etmeyi de hedeflemiştir.

Diyarbakır STK Toplantıları: Pandemi ve Kadın Projesi (2020)

DİSA tarafından hayata geçirilen ve “Diyarbakır’da Pandemi ve Kadın: Toplumsal Cinsiyet Çerçevesinde Zorluklar, Eğilimler ve Olanaklar” başlıklı kitapla sonuçlandırılan “Diyarbakır STK Toplantıları: Pandemi ve Kadın” Projesi 2020 yılında tamamlandı. Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği tarafından desteklenen bu proje, COVID-19’un Diyarbakır’daki kadınlar ve toplumsal cinsiyet odaklı kuruluşlar üzerindeki etkisini araştırmıştır. Pandemi günlük yaşamı sekteye uğrattırken ve fiziksel olarak bir araya gelmeyi zorlaştırırken, DİSA faaliyetlerini bu yeni koşullara uyarladı. Proje, Diyarbakır’daki kadınların pandemiden nasıl etkilendiklerini, ihtiyaçlarındaki değişiklikleri ve karşılaştıkları zorlukları anlamayı amaçlamıştır. Ayrıca, DİSA, pandeminin etkilerini ve toplumun değişen ihtiyaçlarını inceleyerek, Diyarbakır’da toplumsal cinsiyet eşitliğine olan bağlılığını sürdürmeyi ve bu dönemde ortaya çıkan dönüşümlerin ve fırsatların daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunmayı tasarlamıştır.

Diyarbakır için Kadın Okumaları Projesi (2019)

2019 yılında DİSA, Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Programı kapsamında “Diyarbakır İçin Kadın Okumaları” Projesini yürütmüştür. Bu girişim, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği tarafından desteklenmiş ve “Kadınlar, Kadınlıklar, Diyarbakır’da Kadın Olmak: Kadın Farkındalığını Geliştirme Deneyimi – Etki Analizi” başlıklı kitapla sona ermiştir.

Proje, birkaç yıl boyunca bir araya gelen, feminizm ve sosyal adalet konusunda araştırmalar ve okumalar yapan kadınlar tarafından bir okuma grubunun oluşturulmasıyla ortaya çıkmıştır. Kurucu üyelerden biri olan Derya Çok’un belirttiği gibi arkadaşlar arasında sıradan bir buluşma olarak başlayan proje, önemli ve genişleyen bir çabaya dönüştü. Profesyonel olarak yapılandırılmış bir proje olmasına rağmen, çalışmalar ‘öfke’, ‘neşe’ ve ‘hayal kırıklığı’ duyguları arasında yol alan, çoğu zaman zorlukları hissederek birlikte çözümler bulan kadınların amatör ruhu tarafından yönlendirilmiştir.

“Diyarbakır için Kadın Okumaları”, feminizm üzerine derin tartışmalar ve düşünceler içeren dört aylık yoğun bir çalışma olmuştur. Proje, Diyarbakır’da kadınların karşılaştığı benzersiz zorlukları keşfetmeyi ve bu sorunları ele almak için politika önerileri geliştirmeyi amaçlamıştır.

İttifak, Dayanışma ve Çelişki Kavramları Işığında Türkiye’de Kadın/Feminist Hareketler (2018)

Heinrich Böll Vakfı Türkiye Temsilciliği tarafından desteklenen araştırma projesi, 1960’larda ortaya çıkan ve feminist politika ve tarihte önemli bir dönüm noktasına işaret eden “özel olan politiktir” feminist sloganını incelemiştir. Bu ifade, özel alanların ve kişisel ilişkilerin, özellikle

de ev içindeki ilişkilerin, siyasi söylemin ötesinde olduğu fikrini tartışma açmıştır. O zamandan beri dünyanın dört bir yanındaki feministler bu konuları kamusal alana taşımak, özel alanlardaki dinamikleri aydınlatmak ve bunları Arendtçi anlamda siyasi sorgulamanın konusu haline getirmek için çalışmıştır. Proje kapsamında yapılan araştırmada, feminizmin evi metaforik olarak karanlıktan nasıl 'kurtardığını', politik bir mücadele alanına nasıl dönüştürdüğünü ve feminist hareket için yeni bir 'ev'i nasıl yarattığını incelemiştir. Bu çalışma, feminizmin heteronormatif rejimlere meydan okumak ve daha eşitlikçi ve özgürleştirici bir dünyayı teşvik etmek için 'ev' içindeki ilişkilere odaklanmış ve bunları yeniden hayal etme ve yeniden yapılandırma yollarını tartışmaya açmıştır.

GEÇMİŞTEKİ BAZI DESTEKÇİLERİMİZ VE PARTNERLERİMİZ (2010-2024)

Charles Stewart Mott Foundation

Charles Stewart Mott Vakfı, 1926 yılında kurulmuş olup, hayırseverlik yoluyla adil, eşitlikçi ve sürdürülebilir bir toplumu teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Vakfın çalışmaları üç temel alanı kapsamaktadır: Sivil Toplum, Eğitim ve Çevre. Vakıf, sivil toplum aktörlerini destekleyerek sivil katılımı ve insan haklarını güçlendirmeyi hedeflemektedir. Eğitim alanında ise kamu eğitimini iyileştirmeye ve öğrenme fırsatlarına erişimi genişletmeye odaklanmaktadır. Çevre hibeleri temiz enerji, iklim

değişikliği ile ilintili sorunların çözümü ve tatlı su ekosistemlerinin korunmasını teşvik etmektedir. Mott Vakfı, hibe destekleriyle küresel ve yerel sosyal sorunları ele almayı amaçlamakta; bu sorunların çözümü için de iş birliğini, yeniliği ve uzun vadeli etkiyi teşvik etmektedir.

Friedrich Ebert Stiftung (FES) Türkiye Temsilciliği

Friedrich-Ebert-Stiftung 1988'den bu yana Türkiye'de siyaset ve sivil toplum arasında iş birliğine dayanan diyalogu güçlendirme amaçlı çalışmalar yürütmektedir. Friedrich-Ebert-Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği yerel, bölgesel ve ulusal partnerleriyle birlikte yalnızca Ankara ve İstanbul'da değil, Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde atölyeler, seminerler, paneller ve uluslararası konferanslar düzenlemektedir. FES'in partnerleri arasında özellikle sivil toplum örgütleri, üniversiteler, araştırma kuruluşları, sendikalar, meslek birlikleri, dernekler, meclis ve bakanlıklar, yerel yönetimler, medya temsilcileri ve uluslararası organizasyonlar bulunmaktadır.

Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği

Heinrich Böll Stiftung Derneği, Alman Yeşiller Partisi'ne yakın, ancak kurumsal olarak bağımsız, siyasi bir sivil toplum kuruluşu ve küresel yeşil hareketin bir parçasıdır. Derneğin ana çalışma alanları, çevreyi ve iklimi korumak, demokrasi ve insan haklarını geliştirmek, çatışmaların barışçıl çözümünü teşvik etmektir. Heinrich Böll Stiftung, sivil toplumun küresel ölçekte güçlendirilmesini, bilim ve siyaset dünyasıyla toplum arasındaki diyalogun büyümesini ve adil bir küreselleşme sürecinin tesisini destekler. 1994 yılından beri İstanbul'daki Türkiye Temsilciliği ile faaliyet gösteren dernek, Türkiye, Almanya ve Avrupa Birliği arasındaki siyasi diyalogu desteklemekte ve Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecini yakından takip etmektedir. Türkiye ofisi, ekoloji ve demokratikleşme alanında burs programları sunmakta, bilimsel çalışmalar yaparak raporlar ve kitaplar yayınlamakta, konferans ve sempozyumlar düzenlemektedir. Kendi projelerinin yanı sıra, insan hakları, hukuk devleti, toplumsal cinsiyet eşitliği ve ekoloji duyarlılığına sahip sivil girişimleri de desteklemektedir. Dernek, farklı seslere alan açan ve entelektüel zenginliği teşvik eden bir yapıya sahiptir.

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası

Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası (DTSO), köklü geçmişiyle Diyarbakır'ın ticari ve sanayi hayatında önemli bir rol oynamaktadır. İlk olarak 1883 yılında “Diyarbakır Ticaret Meclisi” adıyla kurulan yapı, 1910 yılında çıkarılan “Ticaret ve Sanayi Odaları Nizamnamesi” ile bugünkü adını almıştır. DTSO, kuruluşundan bu yana bölgedeki ticaret ve sanayi mensuplarını temsil eden, onların hak ve menfaatlerini koruyan bir kuruluş olarak faaliyet göstermektedir. Diyarbakır'ın ekonomik gelişimine katkıda bulunmak için işletmelerin ve girişimcilerin ihtiyaçlarına yönelik çeşitli hizmetler sunmakta olan kurum, üyeleri arasında iş birliği sağlanması, ticaretin geliştirilmesi, sanayi yatırımlarının artırılması ve yerel ekonominin

güçlendirilmesi konularında çeşitli projeler ve eğitimler gerçekleştirmektedir. Aynı zamanda, iş dünyasıyla ilgili sorunları dile getirmek ve çözüm önerileri sunmak amacıyla kamu kurumlarıyla iş birliği yapmaktadır.

Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı

Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı, Türkiye'deki sivil toplum örgütleri ve aktivistlere yönelik, hak odaklı çalışmalar için aynı katkı ve uzmanlık desteği sağlayan bir Avrupa Birliği programıdır. Program, sivil toplumun güçlenmesine yönelik küçük ölçekli ve kısa dönemli projeleri desteklerken, başvuru sürecinin hızlı ve kolay olmasını sağlamaktadır. Program, ayrıca, sivil toplum aktörlerine, ihtiyaçlarını somut biçimde tespit etme ve sonuç odaklı çalışma konusunda rehberlik sunmaktadır. Son olarak, AB Sivil Düşün Programı, insan hakları, demokrasi, çevre, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi alanlarda yenilikçi fikirleri teşvik ederek, toplumsal değişime katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Haklara Destek Programı

Haklara Destek Programı, Türkiye'deki küçük ölçekli hak örgütleri ve taban örgütlerini destekleyerek, insan hakları ve katılımcı demokrasinin gelişmesine katkı sağlamayı amaçlayan bir girişimdir. Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu tarafından finanse edilen

program, Hafıza Merkezi ve Heinrich Böll Stiftung tarafından yürütülmektedir. Programın ilk aşaması 2020-2021 yılları arasında 48 örgüte kurumsal hibe ve rehberlik sağlayarak yürütülmüş, bu süreçte yayımlanan raporlarla Türkiye'deki demokratik alanın daralmasına dair önemli bulgular ortaya konmuştur. Ocak 2023'te başlayan Haklara Destek II ise, 41 hak temelli örgüte iki yıl boyunca kurumsal hibe ve kapasite geliştirme desteği sunmaktadır.

Hollanda Büyükelçiliği MATRA Programı

Kingdom of the Netherlands

MATRA Programı, Hollanda Hükümeti tarafından sağlanan ve sosyal değişimi desteklemeyi amaçlayan bir ikili işbirliği programıdır. AB'ye aday ülkeler, potansiyel aday ülkeler ve AB'nin komşuluk politikası uyguladığı ülkelerde çoğulcu ve demokratik toplumların gelişimini teşvik eden proje bazlı faaliyetlere odaklanır. 2000 yılından beri Türkiye'de aktif olan MATRA Programı, Hollanda Ankara Büyükelçiliği ve İstanbul Başkonsolosluğu tarafından yürütülmektedir. Destek alanları arasında hukukun üstünlüğü, temel haklar, sosyal altyapı ve çevre bulunur. Kamu kurumları, yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve kar amacı gütmeyen eğitim kurumlarının başvurularına açık olan program, bu başvuruları belirli bir değerlendirme sürecine tabi tutar.

European Endowment for Democracy (EED)

EUROPEAN ENDOWMENT FOR DEMOCRACY

European Endowment for Democracy (EED), 2013 yılında Avrupa Birliği ve üye ülkeleri tarafından kurulan bağımsız bir destek kuruluşudur. EED, Doğu Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika, Batı Balkanlar ve Türkiye’de demokrasi ve insan haklarını teşvik etmeyi amaçlayan sivil toplum kuruluşlarına, demokrasi yanlısı hareketlere, bağımsız medya platformlarına ve gazetecilere finansal ve teknik destek sağlamaktadır. Özellikle diğer bağışçılar veya AB kurumları tarafından desteklenmeyen, yeni kurulan organizasyonlara öncelik vermektedir. EED, demokratik değerlere, insan haklarına ve şiddetsizlik ilkesine bağlı projelere destek sunmaktadır.

AĞLARIMIZ

Anna Lindh Vakfı

Anna Lindh Vakfı, Akdeniz Bölgesi'nde, artan güvensizlik ve kutuplaşmaya karşın kültürlerarası ve sivil toplum diyalogunu teşvik eden uluslararası bir kuruluştur. 2004 yılında kurulan ve 2005 yılında İskenderiye'deki genel merkezi açılan vakıf, 21. yüzyılın başlarında, 11 Eylül ve "Terörle Savaş" gibi küresel olayların Akdeniz bölgesindeki toplumlar arasında kutuplaşmayı artırma riskine karşı bir tepki olarak kuruldu. İlk adı "Euro-Mediterranean Foundation for Dialogue between Cultures" olan vakfın ismi, 2003 yılında nefret suçu kurbanı olan İsveç Dışışleri Bakanı Anna Lindh'in adını taşıyacak şekilde değıştirildi. Anna Lindh Vakfı, gençlerin seslerini güçlendirerek daha açık, kapsayıcı ve dayanıklı toplulukların oluşmasına destek olmayı; Güvensizlik ve hoşgörüsüzlükle mücadele etmek için etkili araştırmalar ve uluslararası politika önerileri geliştirmeyi; ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getirerek etkimizi artırmayı hedeflemektedir.

Kürt Çalışmaları Ağı

Kürt Çalışmaları Ağı, Kürtçe dilinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla Kürt Araştırmaları Derneğı, Mezopotamya Vakfı, İsmail Beşikçi Vakfı ve Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Merkezi'nin bir araya gelerek oluşturduğu bir platformdur. Ağ, Kürtçe'nin standartizasyonu, dijitalleşme ve arşivleme gibi alanlarda iş birliğı yapmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, Kürtçe yazı dilinin kullanımı ve yayıncılıkla ilgili sorunları ele almak üzere çalıştaylar düzenlenmektedir. Ağ, Kürt kimliğini ve dilini güçlendirme yönündeki önemli adımlardan biri olarak uygulayacağı çalışmalarla somut sonuçlar elde etmeyi amaçlamaktadır.

YAYINLARIMIZ

1- Dil Yarası: Türkiye’de Eğitimde Anadilinin Kullanılmaması Sorunu ve Kürt Öğrencilerin Deneyimleri (2010)

Yazarlar: Vahap Coşkun – M. Şerif Derince – Nesrin Uçarlar

“Dil Yarası” çalışması, Türkiye’de Kürtçe’nin eğitimde kullanılmamasının yarattığı siyasal, toplumsal, ekonomik, psikolojik, dilsel ve eğitim temelli sorunları ele almaktadır. Kitap, Kürtlerin anadilde eğitim hakkından mahrum bırakılmasının Kürt dilinin zayıflamasına, Kürtçe konuşan çocukların eğitimde dezavantajlı hale gelmesine ve toplumsal barışın zarar

görmesine neden olduğunu vurgulamaktadır. Çalışma, bu tahribatları ortadan kaldırmak için gerekli önlemleri belirlemeyi amaçlamakta ve Türkiye'nin sorunlu siyasal mirasını tespit ederek, saha bulgularını kuramsal analizler ve farklı ülkelerin deneyimleriyle birlikte değerlendirerek kısa ve orta vadeli çözüm önerileri sunmaktadır.

2- Önce Anadili Broşürleri Dizisi (2011)

“Önce Anadili” broşür dizisi, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'nün (DİSA) yürüttüğü “Eğitimde Anadili ve Çiftdillilik ile ilgili Farkındalığı Artırma” projesinin bir parçasıdır. Altı sayıdan oluşan broşürler, eğitim ve anadili ilişkisi, toplumsal eşitsizliklerin azaltılmasında anadili temelli eğitimin önemi, anadilinin sosyal, kültürel ve siyasal hayattaki rolü gibi konularda faydalı bilgiler sunmaktadır.

3- Anadili Temelli Çokdilli ve Çokdialektli Dinamik Eğitim: Kürt Öğrencilerin Eğitiminde Kullanılabilecek Modeller (2012)

Yazar: M. Şerif Derince

Bu çalışma, Türkiye'de Kürtçe ve diğer anadillerinin eğitimde uygulanabilmesi için somut öneriler sunarak, toplumsal barış ve uzlaşının anadili temelli çokdilli bir eğitim anlayışıyla sağlanabileceğini savunmaktadır. Kitapta, Kürt çocuklarının sosyal, dilsel, eğitimsel ve siyasal özellikleri ile ailelerinin talepleri dikkate alınarak dört anadili temelli çokdilli eğitim modeli önerilmektedir. Ayrıca, toplumsal cinsiyet, sınıf, inanç ve tutumlara referansla Kürt öğrencilerin sosyo-dilsel heterojen profilleri tartışılmakta ve eleştirel/dönüştürücü bireyler yetiştiren yeni bir çokdilli eğitim anlayışı savunulmaktadır.

4- Toplumsal Cinsiyet, Eğitim ve Anadili (2012)

Yazar: M. Şerif Derince

Bu çalışma, Türkiye'deki Kürt kız çocuklarının eğitimde karşılaştıkları eşitsizlikleri incelerken, anadili ve resmi dil politikalarının da dikkate alınması gerektiğini tartışmaktadır. Kitapta, Kürt çocuklarının, özellikle kızların, eğitim deneyimlerini ve ihtiyaçlarını anlamak için bu faktörlerin önemli olduğu vurgulanmaktadır. Çalışma, toplumsal cinsiyetin eğitim ve anadiliyle ilişkisini

ulus-devlet politikaları bağlamında açıklamakta, ardından farklı yaklaşımların toplumsal cinsiyeti eğitimde nasıl ele aldığını incelenmektedir. Son olarak, Türkiye'de yürütülen bazı kampanya ve çalışmalar, bu bilgiler ışığında değerlendirilmektedir.

5- Geçmişten Günümüze Paramiliter Bir Yapılanma: Köy Koruculuğu Sistemi (2013)

Yazarlar: Şemsa Özar – Nesrin Uçarlar – Osman Aytar

Bu kitap, köy koruculuğu sistemini tarihsel ve sosyal bağlamda inceleyerek, Geç Osmanlı dönemi Hamidiye Alayları ile günümüz koruculuk sistemi arasındaki sürekliliği ortaya koymaktadır. Araştırma, koruculuğun bir iktidar aracı ve toplumsal sorun olduğunu, farklı siyasal iktidarların bu sisteme yönelik çelişkili tutumlarını ve korucuların farklı bakış açılarını ele almaktadır. Ayrıca, paramiliter yapıların tasfiyesi üzerine uluslararası örnekler sunarak, köy koruculuğunun adalet ve sosyal güvence ile sona erdirilmesi gerektiğini savunmaktadır.

6- Kürt Meselesi'nin Çözümüne İlişkin Algılar, Aktörler ve Süreç (2013)

Editör: Nihal Boztekin

Bu çalışma, Türkiye'nin temel sorunu olan demokrasi eksikliğini ele almakta ve Kürtlerin haklarının çiğnenmesinin, tüm vatandaşların haklarını tehlikeye attığını vurgulamaktadır. Kitap, 7-8 Aralık 2012 tarihlerinde Ankara'da DİSA ve Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği ortaklığında düzenlenen “Kürt Meselesinin Çözümüne İlişkin Algılar, Aktörler ve Süreç” başlıklı konferansta yapılan konuşmaları içermektedir. Konferansta, Kürt ve Türk kamuoyundaki algı farkları, çözüm sürecine katılan aktörlerin rolleri, çatışmaların sonlandırılması, müzakere ve diyalog yöntemleri gibi konular tartışıldı. Kitap, bu konuların derinlemesine incelenmesine katkı sunmayı ve Türkiye'de barışa yönelik adımlar atılmasını amaçlamaktadır.

7- Aynı Evde Ayır Diller - Kuşaklararası Dil Değişimi: Eğilimler, Sınırlar, Olanaklar Diyarbakır Örneği (2014)

Yazar: Handan Çağlayan

Bu kitap, Kürtçe'nin farklı kuşaklar arasında nasıl aktarıldığını ve neden yeterince aktarılamadığını incelemektedir. Diyarbakır'dan başlayarak çeşitli Kürt ailelerinin gündelik hayatında dil kullanımını araştıran bu çalışma, anadilin eğitimle ilgili tartışmalarının ötesinde, kuşaklar arası dil aktarımındaki kesintilerin sosyal, psikolojik ve siyasi etkilerini de ortaya koymaktadır. Çağlayan, Kürtlerin uzun süreli mücadelesinin dil alanındaki yansımalarını ve Kürtçe için sağlanan kazanımları da ele alarak anadil tartışmalarını siyasi ve tarihsel bağlamda değerlendirmektedir. Çalışmanın, saha araştırması sırasında meydana gelen siyasi gelişmeleri de kapsamı, anadilin tartışıldığı ortamı anlamak açısından önemli bir katkı sağlamaktadır.

8- Bakurun Sesi: Sözlü Çocuk Edebiyatıyla Okulöncesi Eğitime Doğru (2015)

Yazar: Feridun Birgül

Bu çalışma, Kürtlerin dil ve kültür değerlerinin egemen güçlerin baskıları nedeniyle sınırlı bir şekilde aktarılabildiğini ve bu durumun toplumsal yabancılaşma ve özgüven kaybına yol açtığını vurgulamaktadır. Kürtler, dengbêj (halk ozanı), çîrokbej (masal anlatıcı) ve stranbejler (şarkıcı) aracılığıyla sözlü kültürlerini koruyarak önemli bir birikim oluşturmuştur. 2014 yazında 5 Kürt şehrinde yapılan saha araştırması, Kürt folklorunun toplanması ve arşivlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olup, elde edilen sözlü edebiyat ürünlerinin okul öncesi eğitimde materyal olarak kullanılması hedeflenmiştir.

9- Hiçbir Şey Yerinde Değil: Çatışma Sonrası Süreçte Adalet ve Geçmişle Yüzleşme Talepleri (2015)

Yazar: Nesrin Uçarlar

Bu çalışma, 1990'larda Türkiye'de yaşanan savaş, ölümler, işkenceler ve kayıplarla yüzleşmenin zorluklarını ve imkanlarını araştırmaktadır. Mağdurların, tanıkların ve hayatta kalanların geçmişle yüzleşmedeki rollerini ele alırken, faillerin, sorumluların ve seyirci kalanların konumlarını da incelemektedir. Kitap, ayrıca, hafıza, yas, bağışlama, hınç ve siyasal dostluk gibi kavramların bu süreçte nasıl işlediğini sorgulamaktadır. Teorik ve pratik bir zemin etüdü niteliğindeki bu çalışma, Muş, Bitlis, Van, Hakkari, Şırnak, Mardin, Batman ve Diyarbakır'daki saha araştırmasına dayanmaktadır ve adaletin sağlanması, hakikat hakkı ve

yüzleşme süreçlerinin nasıl mümkün olabileceği üzerine kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır.

10- Uluslararası Deneyimler Işığında Türkiye’de Barış Arayışları (2017)

Yazar: Cuma Çiçek

Bu araştırma, Türkiye’nin Kürt çatışmasını tarihsel ve karşılaştırmalı bir bakış açısıyla derinlemesine ele almaktadır. Kitapta, dünya deneyimlerinden yola çıkarak, Kürt çatışmasının geçmişi, bugünü ve geleceğini sınır-ötesi bir bağlamda incelenmektedir. Altı bölümden oluşan araştırma, çatışma çözümü ve toplumsal barış inşasına odaklanarak, Kürt çatışmasında müzakere olasılıklarını tartışmaktadır.

11- Suriçi’ni Ev Mekanı Üzerinden Düşünmek (2018)

Yazar: İclal Ayşe Küçükkırca

Ev kaybını, bir hak mahrumiyeti, mahremiyete saldırı, hafıza tahribatı ve sosyal dayanışmaya darbe açısından ele alan bu inceleme, Diyarbakır’ın tarihi kent merkezinde yapılan saha çalışması ile birlikte ev kaybını bir hukuk tartışması olarak açığa çıkarmaktadır. Kadınlarla yapılan görüşmeler, mahremiyete saldırının ötesinde, ev ve dışı kavramlarıyla ilişkileri incelemektedir. Çalışma, mahalle sosyolojisi perspektifi sunarak, kültürel özcülük ve folklorik kalıpları aşmayı hedeflemektedir. Araştırma, Diyarbakır’daki çatışmaların devam ettiği bir bağlamda, sivil toplumun bile yeterince ilgilenmediği bir konuya odaklanarak önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

12- Çocukların Travmalarıyla Baş Etme: Çatışma Sürecinde Psiko-Sosyal Destek – Suriçi ve Bağlar Örneği (2018)

Yazarlar: Anter Ali, Atalay Göçer, Aysel Fidan, Derya Çok, Erdal Aladağ, Ezgi İçöz Özgür, Gülçin Şanlı, Gülistan Barık, Leyla Turhan, Mehmet Basri Çelik, Murat Burtakuçin, Müzeyyen Sündük, Özden Yılmaz Bilgin, Zeynep Biter

Bu rapor, Diyarbakır'ın Bağlar ve Suriçi bölgelerinde çatışma mağduru çocukların durumunu anlamak amacıyla yapılan aile görüşmeleri ve uygulanan psiko-sosyal destek yöntemlerini değerlendirmektedir. Diyarbakır Kent Konseyi Çocuk Meclisi ve DİSA'nın oluşturduğu psiko-sosyal destek ekibince, 2016 Aralık'ta başlayan sanat ve oyun terapisi ile yaratıcı drama çalışmaları, üç ay boyunca Bağlar ve Suriçi'nde çocuklarla gerçekleştirilen güvenli mekânlarda çiftidilli psiko-sosyal destek çalışmaları ile devam etti. Çalışmanın sonunda, iki aylık sanat atölyeleri düzenlendi. Rapor, anadilinin, sanatın ve güvenli mekânların travmayla baş etmedeki iyileştirici etkilerini vurgulamakta ve bu yöntemlerin benzer çatışma süreçlerinde çocuklara yönelik psiko-sosyal destek çalışmalarına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

13- İttifak, Dayanışma ve Çelişki Kavramları Işığında Türkiye’de Kadın/Feminist Hareketler (2018)

Yazar: Ayşe İclal Küçükkırca

1960'larda ortaya atılan “özel olan politiktir” şiarı, feminist politikanın ve tarihin önemli bir dönüm noktasını işaret etmektedir. Bu slogan, özel ve kişisel olan eylem, ilişki ve mekânların feministler tarafından uzun yıllar boyunca ortak mücadele ve çalışma alanı olarak kabul edilmesini sağladı. Yüzyıllardır ev içindeki “öze” kabul edilen ilişkiler kamusal alana taşındı, ışık tutuldu ve Arendtçi anlamda siyasetin konusu oldu. Feminizm, ev mekânını karanlıktan kurtarıp metaforik anlamda yeni bir “ev” kurarak toplumsal cinsiyet ilişkilerini ve heteroseksist normatif rejimi dönüştürmeyi amaçladı. Bu çalışma, ev içindeki ilişkileri eşitlikçi ve özgürlükçü bir “mücadele evi” olarak yeniden tahayyül ederek incelemektedir.

14- Barış Mekanları: Çatışma Çözümü ve Toplumsal Barış İnşasında Sivil Toplum Kuruluşlarının Deneyimleri (2019)

Derleyen: Cuma Çiçek

Bu çalışma, uzun yıllar süren kimlik temelli çatışmaların sebep olduğu derin toplumsal ayrıışmalara dair kapsamlı bir inceleme sunmaktadır. Çatışma çözümü ve toplumsal barış inşasının önemini vurgulayan kitap, sivil toplum aktörlerinin barış süreçlerindeki kritik rolünü ele almaktadır. Çalışma, ayrıca, Paffenholz ve Spurr'ün sivil toplum örgütlerinin yedi temel

işlevine odaklanarak, bu alandaki deneyimlerin ve katkıların derinlemesine analizini sunmaktadır. DİSA'nın çatışma çözümü ve toplumsal barış inşası üzerine düzenlediği “Çatışma Çözümü ve Toplumsal Barış İnşasında STK'ların Rolü” başlıklı programın tartışmalarına dayanan bu çalışma, sivil toplumun barış süreçlerindeki rolünü ve etkilerini detaylı bir şekilde ele almaktadır.

15- Hizmet-Siyaset İkiliğinden Diyarbakır’a Bakmak: Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Deneyimi / 2015-2018 (2019)

Yazar: Cuma Çiçek

Bu çalışma, Türkiye’de Kürt meselesinin çözümü ve şiddetin sona erdirilmesinde yerel yönetimlerin kritik rolünü incelemektedir. Kürt kimliğinin tanınması, Kürtlerin yönetime katılımı ve kaynakların adil dağılımında yerel yönetimlerin önemli işlevler üstlendiği vurgulanmaktadır. Kitapta, Türkiye’de yerel yönetimler ve katılımcı demokratik siyasetin gelişmesi, toplumsal çoğulculuğun sağlanması, kamu yönetiminde etkinlik ve verimliliğin artırılması gibi geniş kapsamlı meseleler derinlemesine incelenmektedir. Özellikle, Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi’nin 2015-2018 dönemi ve bu dönemdeki seçilmiş yönetim ile kayyum yönetiminin şehir tahayyülleri ve eylemleri arasındaki farkları kıyaslayan araştırma, yerel yönetimlerin ve hizmetlerin Kürt meselesi üzerindeki etkilerini Diyarbakır örneği üzerinden değerlendirmektedir.

16- Kadınlar, Kadınlıklar, Diyarbakır’da Kadın Olmak: Kadın Farkındalığını Geliştirme Deneyimi Etki Analizi (2019)

Yazar: Aysel Fidan

DİSA'nın “Diyarbakır için Kadın Okumaları Projesi” çerçevesinde, Heinrich Böll Stiftung Türkiye Temsilciliği'nin desteğiyle yapılan bu çalışma, 2013’ten itibaren Diyarbakır’daki kadınların oluşturduğu kız kardeşlik ağının evrimini incelemektedir. Çalışmada, eşitlik, özgürlük ve kardeşlik kavramlarının feminist siyasetteki rolü tartışılırken bu kavramların eleştiri yoluyla geliştirilebilecek değerler olarak mı yoksa modern kalıntılar olarak mı ele alınması gerektiği sorgulanmaktadır. Kitap, toplumsal cinsiyet, kesişimsellik ve diğer

kavramları sosyal politika ve emek ekseninde tartışmaya açarak gl bir teorik ve pratik metin oluşturmaktadır.

17- Diyarbakır'da Pandemi ve Kadın: Toplumsal Cinsiyet erevesinde Zorluklar, Eğilimler, Olanaklar (2020)

Yazar: Aysel Fidan

DİSA'nın "Diyarbakır STK Toplantıları: Pandemi ve Kadın" projesi çerçevesinde, Heinrich Böll Stiftung Türkiye Temsilciliği'nin desteğiyle yapılan bu araştırma, COVID-19 pandemisinin Diyarbakır'daki kadınlar ve toplumsal cinsiyet çalışmalarını yürüten örgütler üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışma, pandeminin, ekonomik ve sosyal yapıları derinden etkilediğini, özellikle kırılgan grupların sınırlı kaynakları nedeniyle daha fazla zorlandığını vurgulamaktadır. Araştırma, ayrıca, 11 toplumsal cinsiyet odaklı örgütle yapılan görüşmeleri baz alarak kadınların yaşadığı fiziksel, ekonomik ve psikolojik zorlukları ve örgütlerin faaliyetlerindeki değişimleri analiz etmekte ve bu örgütlerin gelecekteki hedefleri de ele almaktadır.

18- Kayyım Uygulamasını ereveye Almak: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Devletin Merkezileşmesi, Yerel Dinamikler ve Belediyeler (2021)

Yazar: Bahtiyar Mermertaş

2016'da olağanüstü halin ilan edilmesi ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'nin kurulmasıyla birlikte, Türkiye'de merkezi idarenin gücü artırıldı ve yerel yönetimlerin var olan kısmi özerklikleri sonlandırıldı. Bu araştırma, HDP bileşeni olan Demokratik Bölgeler Partisi'nin (DBP) seçilmiş belediyelerine 2016'dan itibaren yapılan kayyım atamalarını tarihsel ve sosyo-politik bir bağlamda incelemektedir. Araştırma, Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine kadar merkezi idarenin yerelle kurduğu ilişkileri ve bu bağlamda 2016'dan sonra uygulanan merkeziyetçi yapının tarihsel kökenlerini analiz ederek kayyım atamalarının yönetim rasyonallitesini analiz etmeyi hedeflemektedir.

19- Çatışma zm ve Barış İnşası Dünya Deneyimleri Serisi (2020 – 2022)

Yazarlar: Melike Bisikletçiler, Fırat Çapan, Kudret Çobanlı, Barış Tuğrul, Azize Aslan, Hilal Yavuz, Sidar Bayram, Mehmet Sezgin, Rojda Yıldız, Cuma Çiçek

DİSA, 2020’de Friedrich Ebert Stiftung Türkiye Temsilciliği’nin destekleriyle “Çatışma Çözümü ve Barış İnşası Dünya Deneyimleri Serisi”ni başlattı. Bu seri, Nepal, Sri Lanka, Guatemala, Kolombiya, Meksika, Ruanda, Kamboçya, Sudan/Güney Sudan, Güney Afrika, Filipinler ve Endonezya’daki çatışma çözümü ve barış inşası deneyimlerini kapsamaktadır. DİSA, bu seri aracılığıyla Türkiye’de Kürt meselesinin barışçıl çözümüne katkı sağlamayı ve akademik çalışmaları teşvik etmeyi hedeflemiştir.

POLİTİKA BELGELERİMİZ

- **İş Etiği ve Mobbingi Önleme Politika Belgesi**

Bu belge, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Derneği'nin (DİSA) yönetim kurulu, dernek çalışanları, gönüllüleri, fon veren kuruluşlar ve iş akti düzenlenen üçüncü taraflar arasında oluşan çalışma ilişkilerinin temel ilke ve değerlerini belirlemeyi ve çalışma ortamında mobbingin önlenmesine dair prensipleri tanımlamayı amaçlamaktadır. Belge, Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ("KVKK"), fikri mülkiyet hakları, Dernekler Kanunu, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İş Kanunu ve Medeni Kanun gibi ilgili yasal düzenlemeler ve uluslararası sözleşmelerde belirtilen ilkeleri göz önünde bulundurarak oluşturulmuştur.

- **Nefret Söylemi ve Ayrımcılığın Önlenmesine Dair Politika Belgesi**

Bu politika belgesi, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Derneği'nin (DİSA) Yönetim Kurulu üyeleri, çalışanları, gönüllüleri, bağışçıları ve tüm paydaşları için geçerlidir. Bu belge, DİSA'nın temel değerleri ve misyonu doğrultusunda, nefret söylemi ve ayrımcılığı her seviyede ve her türde reddetmeyi taahhüt etmek ve tüm faaliyetlerinde uygulamak amacıyla hazırlanmıştır.

- **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi**

Bu belge, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü Derneği'nin (DİSA) yönetim kurulu, çalışanları, üyeleri, gönüllüleri, fon sağlayıcılar ve iş birliği yapılan üçüncü taraflar arasında toplumsal cinsiyet eşitliği ilkesine dayalı çalışma ilişkilerinin temel ilke ve değerlerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Belge, toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın önlenmesine yönelik prensipleri tanımlarken, biyolojik cinsiyet farklarının sosyal normlar olarak yapılandırılmasına karşı durmakta ve her türlü ayrımcı politikaya karşı mücadeleyi hedeflemektedir. Belge, toplumsal cinsiyet eşitliğini yaygınlaştırarak farkındalığı artırmayı ve olası ihlaller karşısında gerekli önlem ve müdahale yöntemlerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

- **Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politika Belgesi**

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA), tüm çalışmalarında ve faaliyetlerinde açıklık, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesini mümkün olan en yüksek standartta sağlamayı hak temelli sivil toplum kültürünün gereği olarak kabul etmektedir. Enstitüsü tüm çalışanlarının, üyelerinin ve birlikte iş yaptığı kurum ve kuruluşların her türlü yolsuzluğa karşı tavır geliştirmesini beklemektedir.

Bu kapsamda, DİSA'nın Rüşvet ve Yolsuzlukla Mücadele Politikasının amacı, kurumun rüşvet ve yolsuzlukla mücadele konusundaki yaklaşımının her yönüyle belirtilmesi ve bu hedef

doğrultusunda benimsenen ilke ve uygulamalara uyumun sağlanmasıdır. Bu belge, hangi eylem/uygulamaların yolsuzluk kapsamına girdiğini gösterecek çerçeve ve yönlendirmelerin tanımlanması, önlenmesi, tespit edilmesi ve raporlanması gibi gerekli denetim süreçlerindeki sorumlulukların tespiti ile inceleme ve karar süreçleri ilkelerinin belirlenmesini içermektedir.

- **İstihdam ve İdari Usuller Politika Belgesi**

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA) İstihdam ve İdari Usuller Politikası, kurumun idari risklerini azaltmayı ve şeffaf bir yönetim yapısı oluşturmayı amaçlamaktadır. Belge, tam ve yarı zamanlı çalışanlar, gönüllüler ve stajyerlerin yetki, sorumluluk ve haklarının açıkça tanımlanmasını sağlamaktadır. Ayrıca, kurum faaliyetleri için standart prosedürler geliştirerek hesap verilebilirlik ve şeffaflığı artırmakta; usulsüzlük, görevi kötüye kullanma ve çıkar çatışmalarını önlemek amacıyla yetki ve sorumlulukların net bir şekilde belirlenmesini amaçlamaktadır.

- **Cinsel Tacizi Önleme Politika Belgesi**

Bu politika belgesi, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü (DİSA) bünyesinde toplumsal cinsiyet temelli her türlü eşitsizlik, ayrımcılık ve şiddeti önlemek amacıyla oluşturulmuştur. Belge, cinsel taciz vakalarına müdahale etmek ve bu tür olayların oluşmasını engellemek için gerekli mekanizmaların kurulmasını hedeflemektedir. Üyeler, çalışanlar, gönüllüler ve iş birliği yapılan tüm kişi ve kurumları kapsayan bu politika, toplumsal cinsiyet temelli şiddetle ilgili çerçeve, denetim ve karar süreçlerini tanımlamayı, cinsel taciz mağdurlarına destek sağlamayı ve tüm iddia ve şikayetleri etkin bir şekilde ele almayı taahhüt etmektedir.

YAKIN GELECEKTE DİSA NELERİ HEDEFLİYOR?

Yakın Gelecekte DİSA Neleri Hedefliyor?

Yakın gelecekte, DİSA, özellikle Türkiye’de barış inşası, Kürt Meselesi’nin barışçıl çözümü, azınlık hakları ve demokratik katılım bağlamında önemli projeleri hayata geçirmeye hazırlanmaktadır.

İlk olarak, DİSA, anadilde eğitim ve dil hakları konusundaki araştırmalarını, proje ve faaliyet yelpazesini çeşitlendirerek genişletmeye karardır. Bu faaliyetler, Türkiye’nin eğitim politikalarında sistematik değişiklikler yapılması için gündem oluşturmaya ve Kürtçe ile diğer azınlık dillerinin resmi eğitime dahil edilmesini savunmaya devam edecektir. Bu noktada, DİSA, anadilde eğitimin önemini görünür kılmak amacıyla, sivil toplum kuruluşları, eğitim uzmanları ve yerel topluluklarla iş birliği yapmayı hedeflemektedir.

DİSA, ayrıca, Kürt Meselesinin farklı siyasal, ekonomik, sosyal ve tarihsel boyutlarını merkeze alan bir dizi girişimle barış inşası, çatışma çözümü, hafıza ve adalet odaklı çalışmalarını genişletecektir. Bu meseleye dair 15 yıllık bir arşive sahip olan DİSA, akademik araştırmaları, sanatsal faaliyetleri, sosyal adaleti ve tarihsel farkındalığı birleştiren daha kapsamlı projelerin öncüsü olacaktır. Bu kapsamda, DİSA, genç ve kadın temsilcileri, sivil toplum aktörlerini, akademisyenleri ve aktivistleri bir araya getirerek, hafızanın, sosyal adaletin ve demokratikleşmenin barış inşasındaki rolünü kolektif bir şekilde keşfetmek için yuvarlak masa toplantıları, konferanslar ve atölyeler düzenlemeye devam edecektir.

DİSA, Türkiye siyasetinde sıcak tartışmaların odağı haline gelen anayasa meselesinin daha demokratik ve insan hakları temelli bir anlayışla gündem edilmesi noktasında da etkin bir rol oynamaya hazırlanmaktadır. Anayasa reformu ve barış süreci etrafında yapılacak araştırmalarla birlikte, DİSA, çoğulculuk, eşitlik, kapsayıcılık, sosyal adalet ve demokrasi savunuculuğu yaparak anayasa yapım sürecine katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Kürt meselesinin barışçıl ve demokratik yollarla ele alınmasını vurgulayan DİSA, bu hedefini gerçekleştirmek için farklı paydaşlara iş birliğini derinleştirmeyi, çeşitli faaliyetlerle bu süreçte aktif rol almayı planlamaktadır.

Bununla birlikte, DİSA, gençlik katılımını ve toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek barış inşası çalışmalarına da daha fazla odaklanacaktır. Birleşmiş Milletler Kadın, Barış ve Güvenlik ve Gençlik, Barış ve Güvenlik gündemlerinin bir parçası olarak, gençlerin ve kadınların seslerini çatışma çözümü ve barış inşası tartışmalarına dahil edecek yeni platformlar oluşturmayı planlamaktadır. Bu kapsamda, gençlerin ve kadınların barış inşası süreçlerine katılımını güçlendirmeye yönelik atölyelerin organize edilmesi DİSA’nın öncelikli hedeflerinden birini oluşturmaktadır.

Son olarak, DİSA uluslararası iş birlikleri ve ortaklıklar aracılığıyla etkisini genişletmeyi hedeflemektedir. Barış ve çatışma çalışmalarıyla ilgilenen küresel araştırma enstitüleri, STK'lar ve ağlarla uyumlu hale gelerek, DİSA, araştırma kapasitesini artıracak ve Türkiye'nin çatışma dinamiklerinin uluslararası arenada görünürlüğünü yükseltecektir. Bu, aynı zamanda uzun vadeli, etkili projelere kaynak ve finansman sağlama çabalarını da destekleyecektir.

Özetle, DİSA, yakın gelecekte gerçekleştireceği çalışmalarla birlikte kurumsal sürdürülebilirliğini sağlayacak; demokratikleşme, barış inşası ve çatışma çözümü, anadilde eğitim, sürdürülebilir mekanlar ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında bilgi üretmeye devam edecek; ve Türkiye'de adalet, barış ve azınlık haklarının tanınması için önemli bir savunucu olmaya devam edecektir.

EK – 1:

Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Derneği Tüzüğü

Derneğin Adı ve Merkezi

Madde 1 - Derneğin adı "Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Derneği"dir. Derneğin merkezi Diyarbakır'dır. Dernek, yurt içinde ve yurt dışında şube açabilir.

Derneğin Amacı ve Bu Amacı Gerçekleştirmek İçin Derneğe Sürdürülecek Çalışma Konuları ile Biçimleri ve Faaliyet Alanı

Madde 2 - Dernek, başta Kürt meselesi olmak üzere, Diyarbakır, bölge ve Türkiye'nin ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlarına yönelik derinlikli ve ayrıntılı araştırmalar yapmak ve bu doğrultuda faaliyette bulunmak amacıyla kurulmuştur.

Dernekçe Sürdürülecek Çalışma Konuları ve Biçimleri

1. Faaliyetlerin etkinleştirilmesi ve geliştirilmesi için araştırmalar yapmak,
2. Kurs, seminer, konferans ve panel gibi eğitim çalışmalarını düzenlemek,
3. Amacın gerçekteştirilmesi için gerekli olan her türlü bilgi, belge, doküman ve yayınları temin etmek; dokümantasyon merkezi oluşturmak; çalışmalarını duyurmak için, amaçları doğrultusunda gazete, dergi, kitap gibi yayınlar ile üyelerine dağıtmak üzere çalışma ve bilgilendirme bültenleri çıkarmak,
4. Amacın gerçekteştirilmesi için sağlıklı bir çalışma ortamını sağlamak, her türlü teknik araç ve gereci, demirbaş ve kırtasiye malzemelerini temin etmek,
5. Gerekli izinler alınmak şartıyla, yardım toplama faaliyetlerine bulunmak ve yurt içinden ve yurt dışından bağış kabul etmek,
6. Tüzük amaçlarının gerçekteştirilmesi için ihtiyaç duyduğu gelirleri temin etmek amacıyla iktisadi, ticari ve sanayi işletmeler kurmak ve işletmek,
7. Üyelerinin yararlanmaları ve boş zamanlarını değerlendirme bilmeleri için lokal açmak; sosyal ve kültürel tesisler kurmak ve bunları tefriş etmek,
8. Üyeleri arasında beşeri münasebetlerin geliştirilmesi ve devam ettirilmesi için yemekli toplantılar, konser, balo, tiyatro, sergi, spor, gezi ve eğlenceli etkinlikler gibi faaliyetler düzenlemek veya üyelerinin bu tür etkinliklerden yararlanmalarını sağlamak,

9. Dernek faaliyetleri için ihtiyaç duyulan taşınır, taşınmaz mal satın almak; satmak; kiralamak; kiraya vermek ve taşınmazlar üzerinde aynı hak tesis etmek,
10. Amacın gerçekleştirilmesi için gerekli görülmesi durumunda vakıf kurmak; federasyon kurmak veya kurulu bir federasyona katılmak; gerekli izin alınarak derneklerin izinle kurabileceği tesisleri kurmak,
11. Uluslararası faaliyette bulunmak; yurt dışındaki dernek veya kuruluşlara üye olmak ve bu kuruluşlarla proje bazında ortak çalışmalar yapmak ve yardımlaşmak,
12. Derneğin amacını gerçekleştirmek üzere benzer amaçlı derneklerden, işçi ve işveren sendikalarından ve mesleki kuruluşlardan maddi yardım almak ve adı geçen kurumlara maddi yardımda bulunmak,
13. Amacın gerçekleştirilmesi için gerek görülmesi halinde, 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanun hükümleri saklı kalmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile görev alanlarına giren konularda ortak projeler yürütmek,
14. Dernek üyelerinin yiyecek, giyecek gibi zaruri ihtiyaç maddelerini ve diğer mal ve hizmetlerle kısa vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla sandık kurmak,
15. Gerekli görülen yerlerde şube ve temsilcilikler açmak,
16. Derneğin amacı ile ilgisi bulunan ve kanunlarla yasaklanmayan alanlarda, diğer derneklerle veya vakıf, sendika ve benzeri sivil toplum kuruluşlarıyla ortak bir amacın gerçekleştirilmesi için platformlar oluşturmak.

Derneğin Faaliyet Alanı

Dernek, sosyal, ekonomik ve kültürel alanda faaliyet gösterir.

Üye Olma Hakkı ve Üyelik İşlemleri

Madde 3 - Fiil ehliyetine sahip bulunan ve derneğin amaç ve ilkelerini benimseyerek bu doğrultuda çalışmayı kabul eden ve mevzuatın öngördüğü koşulları taşıyan her gerçek ve tüzel kişi, bu derneğe üye olma hakkına sahiptir. Ancak, yabancı gerçek kişilerin üye olabilmesi için Türkiye'de yerleşme hakkına sahip olması da gerekir. Onursal üyelik için bu koşul aranmaz.

Dernek başkanlığına yapılacak üyelik başvurusuna en az iki kurucu üyenin yazılı önerisinin eklenmesi zorunludur. Üyelik için yapılan yazılı başvuru, dernek yönetim kurulunca en çok

otuz gün içinde üyeliğe kabul veya isteğin reddi şeklinde karara bağlanır ve sonuç yazıyla başvuru sahibine bildirilir. Başvurusu kabul edilen üye, bu amaçla tutulacak deftere kaydedilir.

Derneğin asıl üyeleri, derneğin kurucuları ile müracaatları üzerine yönetim kurulunca üyeliğe kabul edilen kişilerdir.

Derneğe maddi ve manevi bakımdan önemli destek sağlamış bulunanlar, yönetim kurulu kararı ile onursal üye olarak kabul edilebilir.

Derneğin şubesi açıldığında, dernek merkezinde kayıtlı bulunanların üyelik kayıtları şubelere aktarılır. Yeni üyelik müracaatları şubelere yapılır. Üyeliğe kabul ve üyelikten silinme işlemleri, şube yönetim kurulları tarafından yapılır ve en çok otuz gün içinde bir yazıyla genel merkeze bildirilir.

Üyelikten Çıkma

Madde 4 - Her üye, yazılı olarak bildirmek kaydıyla, dernekten çıkma hakkına sahiptir.

Üyenin istifa dilekçesi, yönetim kuruluna ulaştığı anda çıkış işlemleri sonuçlanmış sayılır. Üyelikten ayrılma, üyenin derneğe olan birikmiş borçlarını sona erdirmez.

Üyelikten Çıkarılma

Madde 5 - Dernek üyeliğinden çıkarılmayı gerektiren haller:

1. Dernek tüzüğüne aykırı davranışlarda bulunmak,
2. Verilen görevlerden sürekli kaçınmak,
3. Yazılı ikazlara rağmen üyelik aidatını altı ay içinde ödememek,
4. Dernek organlarınca verilen kararlara uymamak,
5. Üye olma şartlarını kaybetmiş olmak.

Yukarıda sayılan durumlardan birinin tespiti halinde yönetim kurulu kararı ile üyelikten çıkarılabilir.

Dernekten çıkan veya çıkarılan üye, kayıt defterinden silinir ve dernek malvarlığında hak iddia edemez.

Dernek Organları

Madde 6 - Derneğin organları aşağıda gösterilmiştir:

1. Genel Kurul,
2. Yönetim Kurulu,
3. Denetim Kurulu.

Dernek Genel Kurulunun Kuruluş Şekli, Toplanma Zamanı ve Çağrı ve Toplantı Usulü

Madde 7 - Genel kurul, derneğin en yetkili karar organı olup; derneğe kayıtlı üyelerden, şubenin doğal delegeleri ile şubede kayıtlı üyeler tarafından seçilmiş delegelerden oluşur.

Genel kurul;

1. Bu tüzükte belli edilen zamanda olağan,
2. Yönetim veya denetim kurulunun gerekli gördüğü hallerde veya dernek üyelerinden beşte birinin yazılı isteği üzerine otuz gün içinde olağanüstü toplanır.

Olağan genel kurul, 2 yılda bir **Aralık** ayı içerisinde, yönetim kurulunca belirlenecek gün, yer ve saatte toplanır.

Genel kurul, toplantıya yönetim kurulunca çağırılır.

Yönetim kurulu, genel kurulu toplantıya çağırılmazsa; üyelerden birinin başvurusu üzerine sulh hakimi, üç üyeyi genel kurulu toplantıya çağırarak görevlendirir.

Çağrı Usulü

Yönetim kurulu, dernek tüzüğüne göre genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesini düzenler. Genel kurula katılma hakkı bulunan üyeler, en az on beş gün önceden, günü, saati, yeri ve gündemi bir gazetede ilan edilmek veya yazılı ya da elektronik posta ile bildirilmek suretiyle toplantıya çağırılır. Bu çağrıda, çoğunluk sağlanamaması sebebiyle toplantı yapılmazsa, ikinci toplantının hangi gün, saat ve yerde yapılacağı da belirtilir. İlk toplantı ile ikinci toplantı arasındaki süre yedi günden az, altmış günden fazla olamaz.

Toplantı, çoğunluk sağlanamaması sebebinin dışında başka bir nedenle geri bırakılırsa, bu durum, geri bırakma sebepleri de belirtilmek suretiyle, ilk toplantı için yapılan çağrı usulüne uygun olarak üyelere duyurulur. İkinci toplantının geri bırakma tarihinden itibaren en geç altı ay içinde yapılması zorunludur. Üyeler, ikinci toplantıya, birinci fıkrada belirtilen esaslara göre yeniden çağırılır.

Genel kurul toplantısı bir defadan fazla geri bırakılamaz.

Toplantı Usulü

Genel kurul, katılma hakkı bulunanların salt çoğunluğunun, tüzük değişikliği ve derneğin feshi hallerinde ise üçte ikisinin katılımıyla toplanır. Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz.

Genel kurula katılma hakkı bulunan üyelerin listesi toplantı yerinde hazır bulundurulur. Toplantı yerine girecek üyelerin resmi makamlarca verilmiş kimlik belgeleri, yönetim kurulu üyeleri veya yönetim kurulunca görevlendirilecek görevliler tarafından kontrol edilir. Üyeler, yönetim kurulunca düzenlenen listedeki adları karşısına imza koyarak toplantı yerine girerler.

Toplantı yeter sayısı sağlanmışsa durum bir tutanakla tespit edilir ve toplantı, yönetim kurulu başkanı veya görevlendireceği yönetim kurulu üyelerinden biri tarafından açılır. Toplantı yeter sayısı sağlanamaması halinde de yönetim kurulunca bir tutanak düzenlenir.

Açılıştan sonra toplantıyı yönetmek üzere bir başkan ve yeteri kadar başkan vekili ile yazman seçilerek divan heyeti oluşturulur.

Dernek organlarının seçimi için yapılacak oylamalarda, oy kullanan üyelerin divan heyetine kimliklerini göstermeleri ve hazırun listesindeki isimlerinin karşılıklarına imzalamaları zorunludur.

Toplantının yönetimi ve güvenliğinin sağlanması divan başkanına aittir.

Genel kurulda yalnızca gündemde yer alan maddeler görüşülür. Ancak toplantıda hazır bulunan üyelerin onda biri tarafından görüşülmesi yazılı olarak istenen konuların gündemde alınması zorunludur.

Genel kurulda her üyenin bir oy hakkı vardır; üye oyunu şahsen kullanmak zorundadır. Onursal üyeler genel kurul toplantılarına katılabilir ancak oy kullanamazlar. Tüzel kişinin üye olması halinde tüzel kişinin yönetim kurulu başkanı veya temsille görevlendireceği kişi oy kullanır.

Toplantıda görüşülen konular ve alınan kararlar bir tutanağa yazılır ve divan başkanı ile yazmanlar tarafından birlikte imzalanır. Toplantı sonunda tutanak ve diğer belgeler, yönetim kurulu başkanına teslim edilir. Yönetim kurulu başkanı bu belgelerin korunmasından ve yeni seçilen yönetim kuruluna yedi gün içinde teslim etmekten sorumludur.

Genel Kurulun Oy Kullanma ve Karar Alma Usul ve Şekilleri

Madde 8 - Genel kurulda, aksi bir karar alınmamışsa, yönetim ve denetim kurulu üyelerin seçimleri gizli oylama ile; diğer konulardaki kararlar ise açık olarak oylanır. Gizli oylar, toplantı başkanı tarafından mühürlenmiş kağıtların veya oy pusulalarının üyeler tarafından gereği yapıldıktan sonra içi boş bir kaba atılması ile toplanan ve oy vermenin bitiminden sonra açık dökümü yapılarak belirlenen oylardır.

Açık oylamada, genel kurul başkanının belirteceği yöntem uygulanır.

Genel kurul kararları, toplantıya katılan üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Şu kadar ki, tüzük değişikliği ve derneğin feshi kararları, ancak toplantıya katılan üyelerin üçte iki çoğunluğuyla alınabilir.

Toplantısız veya Çağrısız Alınan Kararlar

Bütün üyelerin bir araya gelmeksizin yazılı katılımıyla alınan kararlar ile dernek üyelerinin tamamının bu tüzükte yazılı çağrı usulüne uymaksızın bir araya gelerek aldığı kararlar geçerlidir. Bu şekilde karar alınması, olağan toplantı yerine geçmez.

Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Madde 9 - Aşağıda yazılı hususlar genel kurulca görüşülüp karara bağlanır:

1. Dernek organlarının seçilmesi,
2. Dernek tüzüğünün değiştirilmesi,
3. Yönetim ve denetim kurulları raporlarının görüşülmesi ve yönetim kurulunun ibrası,

4. Yönetim kurulunca hazırlanan bütçenin görüşölüp aynen veya değiştirilerek kabul edilmesi,
5. Derneğin diğer organlarının denetlenmesi ve gerek görüldüğünde haklı sebeplerle onların görevden alınması,
6. Üyeliğin reddi veya üyelikten çıkarma hakkında verilen yönetim kurulu kararlarına karşı yapılan itirazların incelenmesi ve karara bağlanması,
7. Dernek için gerekli olan taşınmaz malların satın alınması veya mevcut taşınmaz malların satılması hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi,
8. Yönetim kurulunca dernek çalışmaları ile ilgili olarak hazırlanacak yönetmeliklerin inceleyip aynen veya değiştirerek onaylanması,
9. Dernek yönetim ve denetim kurulunun kamu görevlisi olmayan başkan ve yardımcılara verilecek ücret ile her türlü ödenek, yolluk ve tazminatlar ile dernek hizmetleri için görevlendirilecek üyelere verilecek gündelik ve yolluk miktarlarının tespit edilmesi,
10. Derneğin federasyona katılmasının ve ayrılmasının kararlaştırılması,
11. Derneğin şubelerinin açılmasının kararlaştırılması ve açılmasına karar verilen şube ile ilgili işlemlerin yürütülmesi hususunda yönetim kuruluna yetki verilmesi,
12. Derneğin uluslararası faaliyette bulunması, yurt dışındaki dernek ve kuruluşlara üye olarak katılması veya ayrılması,
13. Derneğin vakıf kurması,
14. Derneğin feshi,
15. Yönetim kurulunun diğer önerilerinin incelenip karara bağlanması,
16. Derneğin en yetkili organı olarak derneğin diğer bir organına verilmemiş olan işlerin görülmesi ve yetkilerin kullanılması,
17. Mevzuatta genel kurulca yapılması belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesi.

Yönetim Kurulunun Teşkili, Görev ve Yetkileri

Madde 10 - Yönetim kurulu **beş (5)** asil ve **beş (5)** yedek üye olarak genel kurulca seçilir.

Yönetim kurulu, seçimden sonraki ilk toplantısında bir kararla görev bölümünü yaparak başkan, başkan yardımcısı, sekreter, sayman ve üye'yi belirler.

Yönetim kurulu, tüm üyelerin haber edilmesi şartıyla her zaman toplantıya çağrılabilir. Üye tam sayısının yarısından bir fazlasının hazır bulunması ile toplanır. Kararlar, toplantıya katılan üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır.

Yönetim kurulu asil üyeliğinden istifa veya başka sebeplerden dolayı boşalma olduğu takdirde, genel kurulda aldığı oy çokluğu sırasına göre yedek üyelerin göreve çağırılması mecburidir.

Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Yönetim kurulu aşağıdaki hususları yerine getirir:

1. Derneği temsil etmek veya bu hususta kendi üyelerinden birine veya bir üçüncü kişiye yetki vermek,
2. Gelir ve gider hesaplarına ilişkin işlemleri yapmak ve gelecek döneme ait bütçeyi hazırlayarak genel kurula sunmak,
3. Derneğin çalışmaları ile ilgili yönetmelikleri hazırlayarak genel kurul onayına sunmak,
4. Genel kurulun verdiği yetki ile taşınmaz mal satın almak; derneğe ait taşınır ve taşınmaz malları satmak; bina ve tesis inşa ettirmek; kira sözleşmesi yapmak; dernek lehine rehin, ipotek veya ayni haklar tesis ettirmek,
5. Genel kurulun verdiği yetki ile şube açmaya ilişkin işlemlerin yürütülmesini sağlamak,
6. Derneğin şubelerinin denetlenmesini sağlamak,
7. Gerekli görülen yerlerde temsilcilik açılmasını sağlamak,
8. Genel kurulda alınan kararları uygulamak,
9. Her faaliyet yıl sonunda derneğin işletme hesabı tablosu veya bilanço ve gelir tablosu ile yönetim kurulu çalışmalarını açıklayan raporunu düzenlemek, toplandığında genel kurula sunmak,
10. Bütçenin uygulanmasını sağlamak,
11. Derneğe üye alınması veya üyelikten çıkarılma hususlarında karar vermek,
12. Derneğin amacını gerçekleştirmek için yetkisi dahilinde her türlü kararı almak ve uygulamak,

13. Mevzuatın kendisine verdiği diğer görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak.

Denetim Kurulunun Teşkilî, Görev ve Yetkileri

Madde 11 - Denetim kurulu, üç (3) asil ve üç (3) yedek üye olarak genel kurulca seçilir.

Denetim kurulu asil üyeliğinden istifa veya başka sebeplerden dolayı boşalma olduğu takdirde genel kurulda aldığı oy çokluğu sırasına göre yedek üyelerin göreve çağrılması mecburidir.

Denetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Denetim kurulu, derneğin tüzüğünde gösterilen amaç ve amacın gerçekleştirilmesi için sürdürülecek belirtilen çalışma konuları doğrultusunda faaliyet gösterip göstermediğini, defter, hesap ve kayıtların mevzuata ve dernek tüzüğüne uygun olarak tutulup tutulmadığını, denetim sonuçlarını bir rapor halinde yönetim kuruluna ve toplandığında genel kurula sunar.

Denetim kurulu, gerektiğinde genel kurulu toplantıya çağırır.

Derneğin Gelir Kaynakları

Madde 12 - Derneğin gelir kaynakları aşağıda sayılmıştır:

1. Üye aidatı: Üyelerden giriş ödentisi olarak **50 TL**, aylık olarak da **50 TL** aidat alınır. Bu miktarı artırmaya veya eksiltmeye genel kurul yetkilidir.
2. Şube ödentisi: Derneğin genel giderlerini karşılamak üzere şubeler tarafından tahsil edilen üye ödentilerinin **%50'si** altı ayda bir genel merkeze gönderilir.
3. Gerçek ve tüzel kişilerin kendi isteği ile derneğe yaptıkları bağış ve yardımlar,
4. Dernek tarafından tertiplenen çay ve yemekli toplantı, gezi, eğlence, temsil, konser, spor yarışı ve konferans gibi faaliyetlerden sağlanan gelirler,
5. Derneğin mal varlığından elde edilen gelirler,
6. Yardım toplama hakkındaki mevzuat hükümlerine uygun olarak toplanacak bağış ve yardımlar,
7. Derneğin amacını gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu geliri temin etmek amacıyla girdiği ticari faaliyetlerden elde edilen kazançlar,

8. Diğer gelirler.

Derneğin Defter Tutma Esas ve Usulleri ve Tutulacak Defterler

Madde 13 - Defter tutma esasları;

Dernekte işletme hesabı esasına göre defter tutulur. Ancak, yıllık brüt gelirinin Dernekler Yönetmeliği'nin 31. maddesinde belirtilen haddi aşması durumunda takip eden hesap döneminden başlayarak bilanço esasına göre defter tutulur.

Bilanço esasına geçilmesi durumunda, üst üste iki hesap döneminde yukarıda belirtilen hadd'in altına düşülürse, takip eden yıldan itibaren işletme hesabı esasına dönülebilir.

Yukarıda belirtilen haddi bağlı kalmaksızın yönetim kurulu kararı ile bilanço esasına göre defter tutulabilir.

Derneğin ticari işletmesi açılması durumunda, bu ticari işletme için ayrıca Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre defter tutulur.

Kayıt Usulü

Derneğin defter ve kayıtları, Dernekler Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esasa uygun olarak tutulur.

Tutulacak Defterler

Dernekte, aşağıda yazılı defterler tutulur:

a) İşletme hesabı esasında tutulacak defterler ve uyulacak esaslar aşağıdaki gibidir:

1. Karar Defteri: Yönetim kurulu kararları tarih ve numara sırasıyla bu deftere yazılır ve kararların altı toplantıya katılan üyeler tarafından imzalanır.
2. Üye Kayıt Defteri: Derneğe üye olarak girenlerin kimlik bilgileri, derneğe giriş ve çıkış tarihleri bu deftere işlenir. Üyelerin ödedikleri giriş ve yıllık aidat miktarları bu deftere işlenebilir.
3. Evrak Kayıt Defteri: Gelen ve giden evraklar, tarih ve sıra numarası ile bu deftere kaydedilir. Gelen evrakın aslı ve giden evrakın kopyalanan dosyalar. Elektronik posta yoluyla gelen veya giden evraklar çıktısı alınmak suretiyle saklanır.

4. Demirbaş Defteri: Derneğe ait demirbaşların edinme tarihi ve şekli ile kullanıldıkları veya verildikleri yerler ve kullanım sürelerini dolduranların kayıttan düşürülmesi bu deftere işlenir.

5. İşletme Hesabı Defteri: Dernek adına alınan gelirler ve yapılan giderler açık ve düzenli olarak bu deftere işlenir.

6. Alındı Belgesi Kayıt Defteri: Alındı belgelerinin seri ve sıra numaraları, bu belgeleri alan ve iade edenlerin adı, soyadı ve imzaları ile aldıkları ve iade ettikleri tarihler bu deftere işlenir.

- b) Bilanço esasına tutulacak defterler ve uyulacak esaslar aşağıdaki gibidir:

1. (a) bendinin 1, 2, 3 ve 6'ncı alt bentlerinde kayıtlı defterler bilanço esasına defter tutulması durumunda da tutulur.

2. Yevmiye Defteri, Büyük Defter ve Envanter Defteri: Bu defterlerin tutulma usulü ile kayıt şekli Vergi Usul Kanunu ile bu Kanunun Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye istinaden yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği esaslarına göre yapılır.

Defterlerin Tasdiki

Dernekte tutulması zorunlu olan defterler, kullanmaya başlamadan önce il dernekler müdürlüğüne veya notere tasdik ettirilir. Bu defterlerin kullanmasına sayfaları bitene kadar devam edilir ve defterlerin ara tasdiki yapılmaz. Ancak, bilanço esasına göre tutulan defterler ile form veya sürekli form yapraklı defterlerin, kullanılacak yıldan önce gelen son ayda, her yıl yeniden tasdik ettirilmesi zorunludur.

Gelir Tablosu ve Bilanço Düzenlenmesi

İşletme hesabı esasına göre kayıt tutulması durumunda yıl sonunda (31 Aralık) (Dernekler Yönetmeliği EK-16'da belirtilen) "İşletme Hesabı Tablosu" düzenlenir. Bilanço esasına göre defter tutulması durumunda ise, yıl sonunda (31 Aralık), Maliye Bakanlığınca yayımlanan Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği esas alınarak bilanço ve gelir tablosu düzenlenir.

Derneğin Gelir ve Gider İşlemleri

Madde 14 - Gelir ve gider belgeleri;

Dernek gelirleri, (Dernekler Yönetmeliği EK-17'de örneği bulunan) "Alındı Belgesi" ile tahsil edilir. Dernek gelirlerinin bankalar aracılığıyla tahsili halinde banka tarafından düzenlenen dekont veya hesap özeti gibi belgeler alındı belgesi yerine geçer.

Dernek giderleri ise fatura, perakende satış fişi, serbest meslek makbuzu gibi harcama belgeleri ile yapılır. Ancak derneğin, Gelir Vergisi Kanununun 94. maddesi kapsamındaki ödemeleri, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre gider pusulası; bu kapsamda da bulunmayan ödemeleri için, Dernekler Yönetmeliği EK-13'te örneği bulunan) "Gider Makbuzu" düzenlenir.

Dernek tarafından kişi, kurum veya kuruluşlara yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri (Dernekler Yönetmeliği EK-14'te örneği bulunan) "Ayni Yardım Teslim Belgesi" ile yapılır. Kişi, kurum veya kuruluşlar tarafından derneğe yapılacak bedelsiz mal ve hizmet teslimleri ise (Dernekler Yönetmeliği EK-15'te örneği bulunan) "Ayni Bağış Alındı Belgesi" ile kabul edilir.

Alındı Belgeleri

Dernek gelirlerinin tahsilinde kullanılacak "Alındı belgeleri" (Dernekler Yönetmeliği EK-17'de gösterilen biçim ve ebatta) yönetim kurulu kararıyla, matbaaya bastırılır.

Alındı belgelerinin bastırılması ve kontrolü, matbaadan teslim alınması, deftere kaydedilmesi, eski ve yeni saymanlar arasında devir teslimi ve alındı belgeleri ile dernek adına gelir tahsil edecek kişi veya kişiler tarafından bu alındı belgelerinin kullanımına ve toplanan gelirlerin teslimine ilişkin hususlarda Dernekler Yönetmeliği'nin ilgili hükümlerine göre hareket edilir.

Yetki Belgesi

Dernek adına gelir tahsil edecek kişi veya kişiler, yetki süresi de belirtilmek suretiyle, yönetim kurulu kararı ile tespit edilir. Gelir tahsil edecek kişilerin açık kimliği, imzası ve fotoğraflarını içeren (Dernekler Yönetmeliği EK-19'da örneği bulunan) "Yetki Belgesi" dernek tarafından üç nüsha olarak düzenlenerek, dernek yönetim kurulu başkanınca onaylanır. Yetki belgelerinin birer sureti dernekler birimlerine verilir. Yetki belgesi ile ilgili değişiklikler yönetim kurulu başkanınca, on beş gün içerisinde dernekler birimine bildirilir.

Dernek adına gelir tahsil edecek kişiler, ancak adlarına düzenlenen yetki belgelerinin bir suretinin dernekler birimine verilmesinden itibaren gelir tahsil etmeye başlayabilirler.

Yetki belgesinin kullanımı, yenilenmesi, iadesi ve sair hususlar Dernekler Yönetmeliğinin ilgili hükümlerine göre hareket edilir.

Gelir ve Gider Belgelerinin Saklama Süresi

Defterler hariç olmak üzere, dernek tarafından kullanılan alındı belgeleri, harcama belgeleri ve diğer belgeler, özel kanunlarda belirtilen süreler saklı kalmak üzere, kaydedildikleri defterlerdeki sayı ve tarih düzenine uygun olarak 5 yıl süreyle saklanır.

Beyanname Verilmesi

Madde 15 - Derneğin, bir önceki yıla ait faaliyetleri ile gelir ve gider işlemlerinin yıl sonu itibarıyla sonuçlarına ilişkin (Dernekler Yönetmeliği EK-21'de sunulan) "Dernek Beyanname", dernek yönetim kurulu tarafından onaylandıktan sonra, her takvim yılının ilk dört ayı içinde dernek başkanı tarafından ilgili mülki idare amirliğine verilir.

Bildirim Yükümlülüğü

Madde 16 - Mülki amirliğe yapılacak bildirimler:

Genel Kurul Sonuç Bildirimi

Olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarını izleyen otuz gün içinde, yönetim ve denetim kurulları ile diğer organlara seçilen asil ve yedek üyeleri içeren (Dernekler Yönetmeliği EK-3'te sunulan) "Genel Kurul Sonuç Bildirimi" ve ekleri, yönetim kurulu başkanı tarafından ilgili mülki idare amirliğine bildirilir.

Genel kurul sonuç bildirimine;

1. Divan başkanı, başkan yardımcıları ve yazman tarafından imzalanmış genel kurul toplantı tutanağı örneği,
2. Tüzük değişikliği yapılmışsa tüzüğün değişen maddelerinin yeni ve eski şekli ile dernek tüzüğünün son şeklini her sayfası yönetim kurulunca imzalanmış örneği, eklenir.

Taşınmazların Bildirilmesi

Derneğin edindiği taşınmazlar, tapuya tescilinden itibaren otuz gün içinde (Dernekler Yönetmeliği EK-26'da sunulan) "Taşınmaz Mal Bildirimi"ni doldurmak suretiyle mülki idare amirliğine bildirilir.

Yurtdışından Yardım Alma Bildirimi

Dernek tarafından, yurt dışından yardım alınması durumunda yardım almadan önce (Dernekler Yönetmeliği EK-4'te belirtilen) "Yurtdışından Yardım Alma Bildirimi" iki nüsha olarak doldurup mülki idare amirliğine bildirilir.

Bildirim formuna, yurt dışından yardım alınması hususunda alınmış yönetim kurulu kararı örneği, varsa bu konuda düzenlenen protokol, sözleşme ve benzeri belgeler ile yardımın aktarıldığı hesaba ilişkin dekont, ekstre ve benzeri belgenin bir örneği de eklenir.

Nakdi yardımların bankalar aracılığıyla alınması ve kullanılmadan önce bildirim şartının yerine getirilmesi zorunludur.

Kamu Kurum ve Kuruluşlar ile Birlikte Yürütülen Ortak Projelerle İlgili Bildirim

Derneğin görev alanına ilişkin konularda kamu kurum ve kuruluşları ile yürüttüğü ortak projelerle ilgili olarak yapılan protokol ve projenin örneği (Dernekler Yönetmeliği EK-23'te gösterilen) "Proje Bildirimi"ne eklenerek, protokol tarihini izleyen bir ay içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin valiliğine verilir.

Değişikliklerin Bildirilmesi

Derneğin yerleşim yerinde meydana gelen değişiklik (Dernekler Yönetmeliği EK-24'te belirtilen) "Yerleşim Yeri Değişiklik Bildirimi"; genel kurul toplantısı dışında dernek organlarında meydana gelen değişiklikler (Dernekler Yönetmeliği EK-25'te belirtilen) "Dernek Organlarındaki Değişiklik Bildirimi" doldurulmak suretiyle, değişikliği izleyen otuz gün içinde mülki idare amirliğine bildirilir.

Dernek tüzüğünde yapılan değişiklikler de tüzük değişikliğinin yapıldığı genel kurul toplantısını izleyen otuz gün içinde, genel kurul sonuç bildirimi ekinde mülki idare amirliğine bildirilir.

Derneğin İç Denetimi

Madde 17 - Dernekte genel kurul, yönetim kurulu veya denetim kurulu tarafından iç denetim yapılabileceği gibi, bağımsız denetim kuruluşlarına da denetim yaptırılabilir. Genel kurul, yönetim kurulu veya bağımsız denetim kuruluşlarınca denetim yapılmış olması, denetim kurulunun yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Denetim kurulu tarafından en geç yılda bir defa derneğin denetimi gerçekleştirilir. Genel kurul veya yönetim kurulu gerek görülen hallerde denetim yapabilir veya bağımsız denetim kuruluşlarına denetim yaptırabilir.

Derneğin Borçlanma Usulleri

Madde 18 - Dernek, amacını gerçekleştirmek ve faaliyetlerini yürütebilmek için ihtiyaç duyulması halinde yönetim kurulu kararı ile borçlanma yapabilir. Bu borçlanma, kredili mal ve hizmet alımı konularında olabileceği gibi nakit olarak da yapılabilir. Ancak bu borçlanma, derneğin gelir kaynakları ile karşılanmayacak miktarlarda ve derneği ödeme glğne düşürecek nitelikte yapılamaz.

Derneğin şubelerinin Kuruluşu

Madde 19 - Dernek, gerekli görülen yerlerde genel kurul kararıyla şube açabilir. Bu amaçla dernek yönetim kurulunca yetki verilen en az üç kişilik kurucular kurulu, Dernekler Yönetmeliğinde belirtilen şube kuruluş bildirimini ve gerekli belgeleri, şube açılacak yerin en büyük mülki amirliğine verir.

şubelerin Görev ve Yetkileri

Madde 20 - şubeler, tüzel kişiliği olmayan, dernek amaç ve hizmet konuları doğrultusunda özerk faaliyetlerde bulunmak ile görevli ve tüm işlemlerinden doğan alacak ve borçlardan ötürü kendisinin sorumlu olduğu dernek iş örgütüdür.

şubelerin Organları ve şubelere Uygulanacak Hükümler

Madde 21 - şubenin organları; genel kurul, yönetim kurulu ve denetim kuruludur.

Genel kurul, şubenin kayıt üyelerinden oluşur. Yönetim kurulu beş asil ve beş yedek, denetim kurulu ise üç asil ve üç yedek ye olarak şube genel kurulunca seçilir.

Bu organların görev ve yetkileri ile bu tüzükte yer alan dernekle ilgili diğer hükümler, mevzuatın öngördüğü çerçevede şubede de uygulanır.

şubelerin Genel Kurullarının Toplanma Zamanı ve Genel Merkez Genel Kurulunda Nasıl Temsil Edildiği

Madde 22 - şubeler, genel kurul olağan toplantılarını genel merkez genel kurulu toplantısından en az iki ay önce bitirmek zorundadırlar.

şubelerin olağan genel kurulu, 2 yılda bir, Eylül ayında, şube yönetim kurulunca belirlenecek gün, yer ve saatte toplanır.

Şubeler, genel kurul sonuç bildiriminin bir örneğini toplantının yapıldığı tarihi izleyen otuz gün içinde mülki idare amirliğine ve dernek genel merkezine bildirmek zorundadırlar.

Şubeler, genel merkez genel kurulunda seçimlik ve doğal delegelerle temsil edilir. Merkezde bir şube açılıncaya kadar şubelerde kayıtlı tüm üyeler, seçimleri delege olarak, şubeyi temsilen genel merkez genel kuruluna katılma hakkına sahiptir.

Genel merkez genel kuruluna en son şube genel kurulunda seçilen delegeler katılır. Genel merkez yönetim ve denetim kurulu üyeleri, genel merkez genel kuruluna katılır, ancak şube adına delege seçilmedikleri sürece oy kullanamazlar.

Şubelerin yönetim veya denetim kurulunda görevli olanlar, genel merkez yönetim veya denetim kuruluna seçildiklerinde şubedeki görevlerinden ayrılırlar.

Temsilcilik Açma

Madde 23 - Dernek, gerekli gördüğü yerlerde dernek faaliyetlerini yürütmek amacıyla yönetim kurulu kararıyla temsilcilik açabilir. Temsilciliğin adresi, yönetim kurulu kararıyla temsilci olarak görevlendirilen kişi veya kişiler tarafından o yerin mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilir. Temsilcilik, dernek genel kurulunda temsil edilmez. Şubeler temsilcilik açamazlar.

Tüzüğün Ne Şekilde Değiştirildiği

Madde 24 - Tüzük değişikliği genel kurul kararı ile yapılabilir.

Genel kurulda tüzük değişikliği yapılabilmesi için genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı bulunan üyelerin 2/3 çoğunluğu aranır. Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz.

Tüzük değişikliği için gerekli olan karar çoğunluğu, toplantıya katılan ve oy kullanma hakkı bulunan üyelerin oylarının 2/3'üdür. Genel kurulda tüzük değişikliği oylaması açık olarak yapılır.

Derneğin Feshi ve Mal Varlığının Tasfiye Şekli

Madde 25 - Genel kurul, her zaman derneğin feshine karar verebilir. Genel kurulda fesih konusunun görülebilmesi için genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı bulunan üyelerin 2/3

çoğunluğu aranır. Çoğunluğun sağlanamaması sebebiyle toplantının ertelenmesi durumunda ikinci toplantıda çoğunluk aranmaz. Ancak, bu toplantıya katılan üye sayısı, yönetim ve denetim kurulları üye tam sayısının iki katından az olamaz.

Fesih kararının alınabilmesi için gerekli olan karar çoğunluğu, toplantıya katılan ve oy kullanma hakkı bulunan üyelerin oyları 2/3'üdür. Genel kurulda fesih kararı oylaması açık olarak yapılır.

Tasfiye İşlemleri

Genel kurulca fesih kararı verildiğinde, derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi son yönetim kurulu üyelerinden oluşan tasfiye kurulunca yapılır. Bu işlemler, feshe ilişkin genel kurul kararının alındığı veya kendiliğinden sona erme halinin kesinleştiği tarihten itibaren başlar. Tasfiye süresi içinde bütün işlemlerde dernek adında "Tasfiye Halinde Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Derneği" ibaresi kullanılır.

Tasfiye kurulu, mevzuata uygun olarak derneğin para, mal ve haklarının tasfiyesi işlemlerini baştan sonuna kadar tamamlamakla görevli ve yetkilidir. Bu kurul, önce derneğin hesaplarını inceler. İnceleme esnasında derneğe ait defterler, alındı belgeleri, harcama belgeleri, tapu ve banka kayıtları ile diğer belgelerin tespiti yapılarak varlık ve yükümlülükleri bir tutanağa bağlanır. Tasfiye işlemleri sırasında derneğin alacaklılarına çağrıda bulunulur ve varsa malları paraya çevrilerak alacaklılara ödenir. Derneğin alacaklı olması durumunda alacaklar tahsil edilir. Alacakların tahsil edilmesi ve borçların ödenmesinden sonra kalan tüm para, mal ve hakları, genel kurulda belirlenen yere devredilir. Genel kurulda devredilecek yer belirlenmemişse, derneğin bulunduğu ildeki amacına en yakın ve fesih edildiği tarihte en fazla üyeye sahip derneğe devredilir.

Tasfiyeye ilişkin tüm işlemler tasfiye tutanağı da gösterilir ve tasfiye işlemleri, mülki idare amirliklerince haklı bir nedene dayanılarak verilen ek süreler hariç üç ay içinde tamamlanır.

Derneğin para, mal ve haklarının tasfiye ve intikal işlemlerinin tamamlanmasının ardından tasfiye kurulu tarafından durumun, yedi gün içinde bir yazı ile dernek merkezinin bulunduğu yerin mülki idare amirliğine bildirilmesi ve bu yazıya tasfiye tutanağının da eklenmesi zorunludur.

Derneğin defter ve belgelerinin tasfiye kurulu sıfatıyla son yönetim kurulu saklamakla görevlidir. Bu görev, bir yönetim kurulu üyesine de verilebilir. Bu defter ve belgelerin saklanma süresi beş yıldır.

Hüküm Eksikliği

Madde 26 - Bu tüzükte belirtilmemiş hususlarda Dernekler Kanunu, Türk Medeni Kanunu ve bu kanunlara atfen çıkarılmış olan Dernekler Yönetmeliği ile ilgili diğer mevzuatın dernekler hakkındaki hükümleri uygulanır.